

Wilhelmine (Mimi) Johnson (1890-1980)

– Norges første kvinnelige geolog

Vibeke Eeg-Henriksen

Introduksjon

Jeg var bibliotekar ved Institutt for Geologi i Oslo da jeg kom til å undres : " Hvem var de første kvinnene i faget"? Så viste det seg at den aller første, Mimi Johnson Høst, bodde på Lillestrøm. Hun var pensjonert lege, en sprek dame som gikk i sitt 89de år da jeg traff henne i 1979. Møtet med henne gjorde et dypt inntrykk på meg. Hun var ferdig utdannet bergkandidat i 1912 og arbeidet deretter som geolog 7 - 8 år før hun giftet seg med en meget eldre enkemann med tre tenåringsdøtre. 1920 fikk hun en sønn og var så hjemmевærende husmor til ekteskapet ble oppløst i 1924. I 1925 var hun tilbake i geologien, men det var dårlige tider. 1931 brøt hun over tvert og begynte å studere medisin.

Hun døde et halvt års tid etter at jeg hadde fått intervjuet henne. Jeg hadde i mellomtiden samlet endel opplysninger om henne. Blant annet besøkte jeg Birgit Parmann Knutsen, som hadde vært konservator ved Paleontologisk Museum samtidig med at Mimi Johnson var konservator ved Mineralogisk-Geologisk Museum. Hun overlot meg også en del fotografier.

Da sønnen, Gunnar Johnson Høst, oppsøkte meg etter morens død, kunne jeg fortelle ham mer om hans mors tid som geolog enn han kunne fortelle meg. Dette førte til at han etter hvert overlot meg store deler av sin mors arkiv fra geologitiden: brev, regninger, bøker og særtrykk med dedikasjoner, fotografier, kart og dagbøker. Det er ikke meget hun kan ha kastet.

For meg har det vært spennende å få sette sammen denne beretningen. Ikke

bare geologihistorien og bildet av et drivende dyktig menneske, men også å prøve å se hvordan det kan ha virket å være nesten eneste kvinne i et totalt mannspreget miljø. Fra den første kontakt med NGU i 1912 hvor man bød henne, som kvinne, 1/2 lønn, til et lite "etterspill" på Norsk Bergverksmuseum: Jeg tok tidlig kontakt der for å høre om det fantes fotografier av henne. Hun hadde jo praktisert i gruvene på Kongsberg. Der hadde de nylig fått ordnet fotosamlingen og svaret var nei. Så fikk jeg av Gunnar Johnson Høst fotografier som viser henne inne i gruvene. Jeg sendte kopi til museet og fikk en lattermild telefon tilbake: De bildene kjente de godt, for de hadde lurt på hva det kvinnemennesket gjorde der. På baksiden av bildene hadde de notert "Fotografens kone?".

Det mest dramatiske stoff hun etterlot seg, er vel kanskje brevene fra den store geologen V.M. Goldschmidt, som hun arbeidet for fra 1925 til 1931. I 1929 takket han ja til et professorat i Göttingen. VMG var av jødisk herkomst. Hans glade brev fra Tyskland til henne står i skarp kontrast til forholdene (som vi nå kjenner) rundt det begynnende Nazi-regimet.

Dette stoffet har blitt liggende halvferdig i over 10 år. Dels var det vanskelig for meg å bestemme for hvem jeg skulle fortelle. Uten et visst kjennskap til faget ville historien bli mindre begripelig, men ville ikke geologer mon finne kvinnesak bare som et forstyrrende element? Dels tok det meg lang tid å trekke en grense mellom det private og det allment interessante.

Jeg ble meget glad da Norsk Bergverksmuseum spurte om jeg kunne skrive om

Mimi Johnson. Hadde ikke de grepet tak i meg, er jeg redd det hele kunne blitt liggende.

Det er mange som fortjener min takk for opplysninger de har bidratt med.

Størst takk fortjener pensjonert barnepsykiater Gunnar Johnson Høst, bosatt i Göteborg, fordi han generøst og betingelsesløst har stillet morens materiale til min rådighet.

Oppvekst

Wilhelmine (Mimi) Johnson ble født på Tynset 1.8.1890, som datter av Samuel Johnson og hustru Elisa, født Holmboe.

Avisen "Fjell-ljom" (18.7.1945) skriver: "*1880-årene var strøket omkring Tynset jernbanestasjon blitt nesten bymessig. Her i nybygger-komplekset begynte Sam Johnson en beskjeden praksis som sakfører. Hans far var prest i Alvdaal, så Sam Johnsen var fostret mellom østerdøler. Han kom stimulert av ideer og oppgaver som rakk langt utover paragrafene i romer-retten. Han ble etter hvert ansett for å være en dyktig jurist, og han fikk mange administrative verv, mellom annet som formann i en stor-skifte kommisjon for Nord-Østerdalen. I slutten av nittiårene ble det et lite blaff av spekulasjonsfeber i og omkring Tynset-byen. Johnson ble med på galeien, men hele eventyret ramlet i kaos. Johnson berget seg og sine ut av ruinene, men han sto på fallittens rand og hadde intet håp om å dekke tapene med sin sakfører-praksis på Tynset. Så forsvant han. Han hadde opprette eget advokatkontor i hjertet av tigerstaden. Men de gamle vennene i heimbygden glemte ham ikke. Han fortsatte som fjellbøndernes juridiske rådgiver pr. brev. Under sine mange gjesteroller i ferien og ellers ble han mottatt som en av dalens gjeveste sønner.*"

Sam Johnson skriver selv i "Studentene fra 1879" (1904): "*- og elendigheten kom – jeg måtte forlate hele virksomheten på Tønset for i Kristiania indtil denne dag at delta i byens bedrøvelige studium av*

Jobs bog." Gjelden ble han aldri helt kvitt. Den hang som et damoklessverd over hodet både på ham og resten av familien. En konkurs ville medført at han mistet advokatbevillingen.

Den som ble hardest rammet av familiens knappe økonomi var nok moren, Elisa. Brevvekslingen mellom henne og datteren 1904-1905, da Mimi var hos onkel og tante på prestegården i Surnadal, viser en fortvilet Elisa som sliter vettet av seg for å holde en noenlunde anstendig fasade og mat på bordet. Hobbyene som hun tidligere kunne dyrke, er det verken tid eller råd til. Det var fluefiske og fotografering. Sistnevnte lærte hun sin datter. Det var morens utstyr Mimi brakte med da hun som første "mann" fotograferte inne i gruvene på Kongsberg.

Men Sam Johnson var en ukuelig optimist. Spesielt var han overbevist om at bergverksdrift bød på glimrende muligheter til å rette opp økonomien. På forsiden av det nystartede tidsskrift "Bergverksnyt" avvertte han stadig sin bistand i bergverksrett og ved omsetning av gruver og fosser. Et annet felt som han hadde stor tro på, var oppdyrking av fjellbygdene.

Slik kom da Sam Johnsons eldste barn, Mimi, til å bli geolog/bergingeniør og hans nesteldste, Karl, til å bli fjellbonde. 19 år gammel overok Karl en seter i Rennebu. Det ble et blodslit. Søsteren støttet ham i alle år det hun kunne. Vi skal se dette trekket hos henne igjen og igjen – på godt og på vondt – å ordne opp for andre.

For de to yngste barna mente Sam Johnson at teologien var det beste. Så vidt jeg har fått familietradisjonen overlevert, var guttene ikke enige. Kommisjonsarbeid tok pater familias bort fra Kristiania i en avgjørende periode, og de unge poder var allerede i gang med medisinstudier da han kom tilbake. Siden, da det ble vanskelig å få arbeide som geolog, prøvde Mimi en tid å få i gang et småbruk, men enden ble at også hun, oppmuntret av brødrene, tok fatt på medisinstudiet.

Tanken om at piker måtte ha skolegang og eksamensrettet utdanning for å sikre sin framtid, var på slutten av 1800-tallet

Mimi Johnsons far, Samuel Johnson, i haven 1898.

Mimi Johnson og brødre på Tynset vinteren 1895-1896.

ganske ny. En bok som utkom i 1902, *"Forældre og børn. En bog om hjemmets opgaver af forældre og barneverner"*, diskuterer noe av tidens dilemma.

"...intet Samfund kan vokse sig sterkt og trives uden en hær av ømme, trofaste, aarvaagne og opofrende kvinder... En stor vanskelighed for nutidens forældre ligger imidlertid deri, at en hel del kvinder især af den dannede klasse ikke bliver gifte. Forældrene maa derfor vedsiden af den særlig kvindelige opdragelse uddanne sin datter i en erhvervsgren. Begynder en ung pige meget tidlig paa en saadan faguddannelse, vil det i de fleste tilfælde virke skadelig paa hendes udvikling for mor og husmorgjerningen. Hendes interesser vender sig udad og hun faar samtidig noget haardt, kantet og friskfyragtigt i sit væsen", sier en av artiklene.

"Under sin stræben efter lønnet erhverv kan de unge piger endnu møde og paavirkes af opfatninger der kan virke hemmende og nedsættende paa deres virksomhed. Jeg tenker nærmest paa den fordom, at der skulle være nogetsomhelst ukvindeligt, noget for kvinderne "naturstridigt" ved flere av de stillinger de nu kan opnaa... Det faar ogsaa erkjendes at forældre har en særdeles vanskelig opgave i en saadan arbeidets omvæltningstid. Kommer hun til at gifte sig eller ikke? – er det spørgsmaal som særlig bringer vildrede. Her finder vi den vesentligste aarsag til den aand som raader. Mens mændene netop drives fremad ved tanke paa fremtidigt ægteskab, kan den samme tanke hemme kvinderne" skriver Gina Krog, kvinnesaksponer, som delte tidens gjengse oppfatning at ekteskap og lønnet arbeid ikke lot seg forene for kvinner (av den "dannede klasse"). Hun anser likevel at studier og/eller praksis er "den ypperste medgift" og håper på "at de mer velstillede unge kvinder vil føle det som en samfundsplikt at gaa saa langt frem, de formaar, saa de kan skaffe lys og luft blant de mindre heldig stillede – helt ned der, hvor den blodige konkurranse og underbetalingen bærer saa sørgelige frugter, at man helst vil dække sine øine for ikke at se."

De fire Johnson-barna kom i tett rekkefølge. Den førstefødte måtte finne seg i å klare seg som best hun kunne. Om oppveksten forteller hun (1979):

"Om min første undervisning har jeg bare uklar erindring, dels fordi den visst begynte ganske tidlig, dels fordi den, mens vi enda bodde på Tynset, var meget uregelmessig og mer hadde preg av tilfeldig og leilighetsvis rettledning enn egentlig regelmessig skolegang. Den daglige skolegang hadde iallfall før mitt 11te år aldri oversteget 2 timer, men var nok ofte meget kortere. Imidlertid må undervisningen ha vært bra likevel; for da jeg efter vår flytning til Kristiania 11 år gammel blev satt inn i 2nen middel på Ragna Nielsens skole, var jeg ikke merkbart til akters for klassekameratene i annet enn alder og livserfaring. Efter 3 års ordinær skolegang fikk jeg middel-skoleeksamen 1904 og blev sendt et år til prestegård til utdanning i huslige gjøremål. Med disse fant jeg meg så vel til rette at jeg neppe av mig selv så snart var vendt tilbake til skolen igjen. Men jeg ble hentet hjem og satt inn i latinlinjen på Ragna Nielsens 2-årige gymnasium. Dermed kom i tidens fylde artium, og så gjaldt det valg av levebrødsstudiet. Jeg var ung og umoden, ikke 17 år enda, og ville helst ventet litt med den bestemmelsen; interesserte mig for klassisk filologi, men fryktet den gang læreryrket. Så blev min fars ønske det avgjørende."

Bergstudiet

Mimi var den nest yngste i studentkullet fra 1907. Kvinnene utgjorde 23%. Fem av dem tok embedseksamen, dvs. 5%, mot 50% av de mannlige studenter.

De første kvinnelige studenter, fra 1884, stilet i stort antall løs på en videregående utdanning: ikke mindre enn 45,7% av kvinnene i de fem første årskull tok embedseksamen. Men så begynte tallene å synke, for kullene 1907-1911 var prosenten 6,6, i 1927-31 bare 0,3.

I 1907 var Bergstudiet et motestudium. Mens bergverkene under spekulasjonskrisen i 1890-årene hadde kjempet med dårlig økonomi og gitt lite utbytte, skjedde

det en gledelig forandring i den følgende periode. Som rimelig kan være varte det ikke lenge før fremtidsutsiktene for bergverksindustrien avspeilet seg i søkningen til bergstudiet.

En av hennes studiekamerater minnes *"Hin høstdag møtte der visstnok etpar og tyve. Blandt denne flokken av letsindige optimister møtte for første gang i Kgl. Frederiks historie en kvinne, en liten modig pike på 17 år. Året i forveien var der møtt 15 nye bergstudenter, mens man tidligere, ja helt fra 1757 for 175 år siden, da vår og visstnok verdens første tekniske skole blev til, var vant til at der kun vanket fra 0 til 3, ofte nok 0. Intet under at der blev, skal vi si – panikk? Proffen følte seg forpliktet til... å skremme med lediggang for oss alle sammen. Allerede den neste arbeidsdag... var vi bare 15 standhaftige tilbake. Resten var skremt bort, og ennu et par trakk seg i løpet av et år. Vogts advarsler den første dagen har nok mange fått huske senere, spesielt da de siste 10 årene etter verdenskrigen. Nu er bergkandidaten sammen med bergingeniørene fra NTH spredt over hele verden og i de forskjelligste stillinger. Bilsakkyndige, lektorer, benzinstasjonsbetjening, landhandlere, funksjonærer i alle mulige etater som ikke har noe med gruber og bergverk å gjøre, osv. har vært rekruttert fra dette allsidige studiums dyrkere."* (Falch-Muus 1932).

Hva professor J.H.L.Vogt kan ha ment om en kvinnelig bergstudent, har jeg ikke funnet noe spor etter. Hans sønn, sosialøkonomen Johan Vogt sa: *"Tja, "kvinnesaks-mann" kan han vel knapt ha vært. Han satte min eldste søster til å styre huset for oss alle sammen da min mor døde i 1908. Men da vi så var blitt voksne, ivret han for at hun skulle studere medisin. Min mor holdt et slags kvinneblad, tror jeg. Nylænde het det visst..."*

Professor Amund Helland, derimot hadde markert seg i debatten i 1880-årene.

En av hans venner skrev til hans 70-års dag (Malm 1916, s.9):

"Han vier i denne tid kvindesagen sin interesse. Han plæderer for kvinders

adgang til at bli farmaceuter,... anbefaler at kvinder skal faa ret til at tage embedseksamen. Han oppfordrer kvindene til at benytte sig av den givne adgang til at uddanne sig som læger. Nogen egentlig feminist har Helland aldrig været. Visstnok klandrer han i Aftenposten 1911 kollegiet fordi det ikke ansatte en kvinde (E. Gleditsch) som stipendiat, ligesom han i 1912 polemiserer mod negtelsen av kvinders adgang til at præke i kirkene. Men hans holdning i kvinde-spørsmål har øiensynlig været dikteret av hans theoretiske frisind og hans tilbøielighed til at være god mod alle, særlig mod kvinderne".

Mimi fortalte selv om hvordan han "markerte" hennes inntreden med et blink i øyet: *"Professor Helland skulle kontrollere fremmøtet og sendte rundt en liste hvor vi skulle skrive navnene våre. Jeg skrev meg som vanlig "Mimi". Han sammenlignet denne listen med listen over de forhånds-registrerte studenter hvor jeg var oppført med mitt døpenavn Wilhelmine. Så skuet han utover forsamlingen og spurte: "Må jeg få vite hvem av herrene som er Wilhelmine Johnson?"*

Det ble en travel studietid. Hun finansierte selv studiene: *"Jeg underviste i språk og matematikk ved Ragna Nielsens skole og ved Olav Bergs pikeskole. Blant annet vikarierte jeg for Eugenia Kielland (forfatter og litteraturkritiker), da hun skulle ta artium. Så hadde jeg privatelever hjemme, og jeg leste latin med farmacøytene. Det gikk nok utover studiene. Mine venninder gikk på handelsskole. De syntes kanskje jeg satte nesen høyt?"*

Hun mottok også studielån. Dokumentet lyder: *"Af det mig af Understøttelsesfondet for kv. studerende tilstaaede laan, 250 kroner, har jeg i dag modtaget kr. 50.00. Kristiania 27de mars 1911. Mimi Johnson stud. min."* I alt fikk hun låne 350 kr. 4. juli 1918 er siste rate tilbakebetalt, og hun får gjeldsbrevet tilbake undertegnet Elise Sem, advokat.

(Loven om kvinners adgang til å bli sakførere og advokater ble sanksjonert 20.2.1904. Samme dag åpnet Elise Sem sitt kontor som overrettssakfører. I 1912

tok hun advokaturen og ble dermed Norges 1ste kvinnelige advokat!)

I bergstudiet inngikk minst 4 måneders praksis i grube. "Men det var jo ikke noe problem å slippe til", fortalte hun. "Jeg praktiserte den første sommeren ved Foldal gruber. Så svært interessert var jeg nå ikke i strosser og akkorder. 18 år gammel, vet De. Så var det et vinteropphold ved Kongsberg. Det var i Desember, og jeg kom ut til grubene. Det viste seg at der var ikke noe eget rom til meg. Mine 3 studiekamerater gikk med meg rundt i Saggrenda og banket på for å høre om der var rom. Men ingen ville ha meg. Det ble til at jeg overnattet i guttenes rom og neste dag ble det ordnet med innkvartering.

Arbeiderne hadde 5 dagers uke. Da bodde de i Saggrenda. Middagsmaten var mye dårlig fisk. Vi 4 studenter vandret av og til til Kongsberg for å spise oss mette.

Vi laget kart alle 4. Det første arbeidet var i Underberget, i tomme gruber. Det var nokså fælt. Og arbeiderne, "grubeslusken" som skulle assistere, du milde hva de bante og svor, og hva de sa! Råbarkede karer var de, men snille – og så måtte de jo erte litt. De skremte vettet av meg. En gang la de en planke over en dyp sjakt og der balanserte vi over. Jeg gikk hele dagen og gruet meg til vi skulle tilbake. Så viste det seg at der fantes en meget lettere adkomst. Nei, jeg ville ikke holdt ut i grubearbeide.

Forresten fikk vi heller ikke så god undervisning i ingeniør-fagene. Men i geologi og mineralogi var det utmerket, så det ble liksom min interesse."

Så var det den praktiske oppgaven. I reglement for bergeksamen av 1894 heter det "Den studerende skal endvidere før han gives Adgang til at underkaste sig den anden Afdeling, ved Kongsberg Sølvverk aflegge Prøve på sin praktiske Duelighed ved tilfredsstillende at besvare en teknisk oppgave... Ligeledes haver han at optage et Grubekart." Hennes oppgave har tittelen "Beskrivelse af de sølvførende gange i Samuels grubes dyb og deres sidesten." Den er på 12 håndskrevne A-4 sider og var bilagt 3 kartblad og 4 foto. Kart og foto

har jeg ikke kunnet oppspore, men oppgaven er landet i NGU's Bergarkiv som rapport nr. 4584.

"Såvidt jeg vet, var jeg den første som fotograferte nede i Samuelsgruben", fortalte hun. "min mor var interessert fotograf, og jeg brukte hennes utstyr."

I Mimi Johnsons studietid foregikk den første, fullstendige, geologiske kartlegging av Kongsberggruvene. Det var myntmester Carl Bugge som hadde fått i oppdrag å gi en beskrivelse av Kongsbergfeltets geologi. Verket utkom i 1917. Der har han brukt ett av hennes fotografier. En artikkel av henne i Aftenposten i mars 1913 om "Kongsberg gruber. De nye sølvfund" har også 2 fotografier fra Samuel. I Bind 3 av verket "Norge 1814 – 1914" har J.H.L. Vogt en artikkel om "Bergverksdrift og stenindustri" illustrert med to av hennes fotografier.

20. desember 1912 var bergeksamen avsluttet. Hun var nå cand.min. med laud og 22 år gammel.

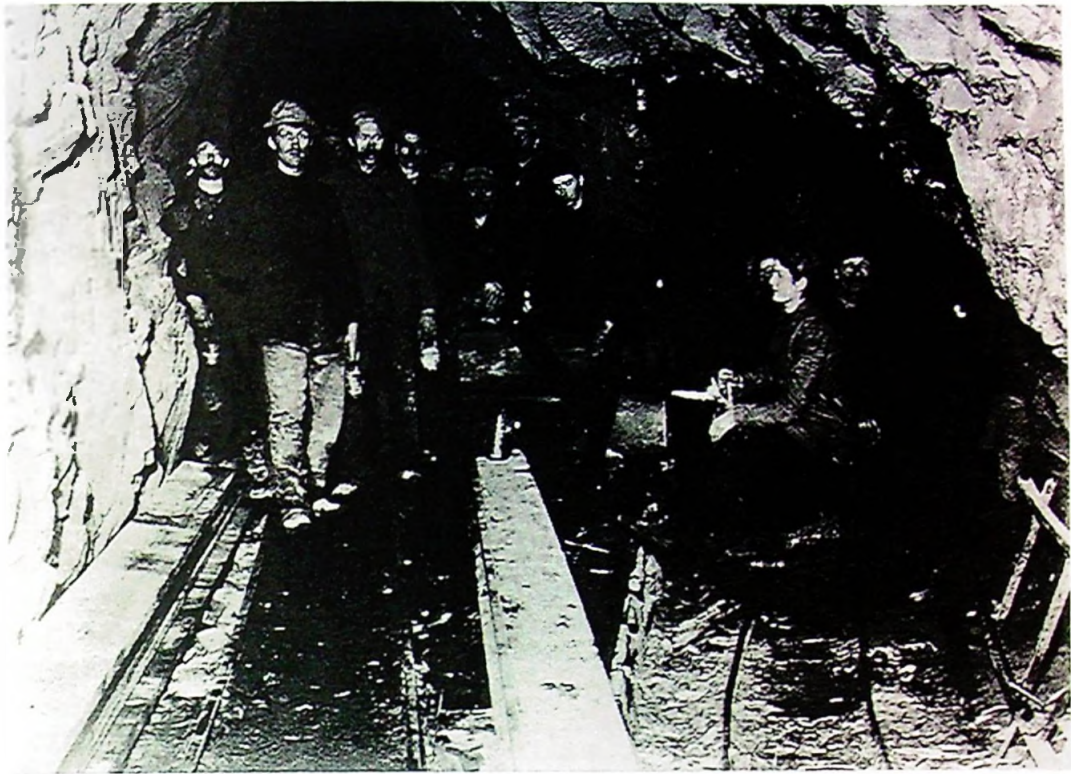
"Je måtte lea litt på finger'n"

Trygve Stenbeck [lokal Kongsbergpatriot] fortalte at omkring århundreskiftet skulle vår første kvinnelige mineralogi-student, frk. Hansteen [her er det erindringsblanding med sølvverksdirektør Hansteens søster, kvinnesakspioneren Aasta Hansteen], vises om i Kongensgruva en hel dag. Stiger Braathen som hadde ansvaret, var betenkt. Hva kunne ikke skje med ei slik fin dame i et mannssamfund med så mange skøyer-fanter?

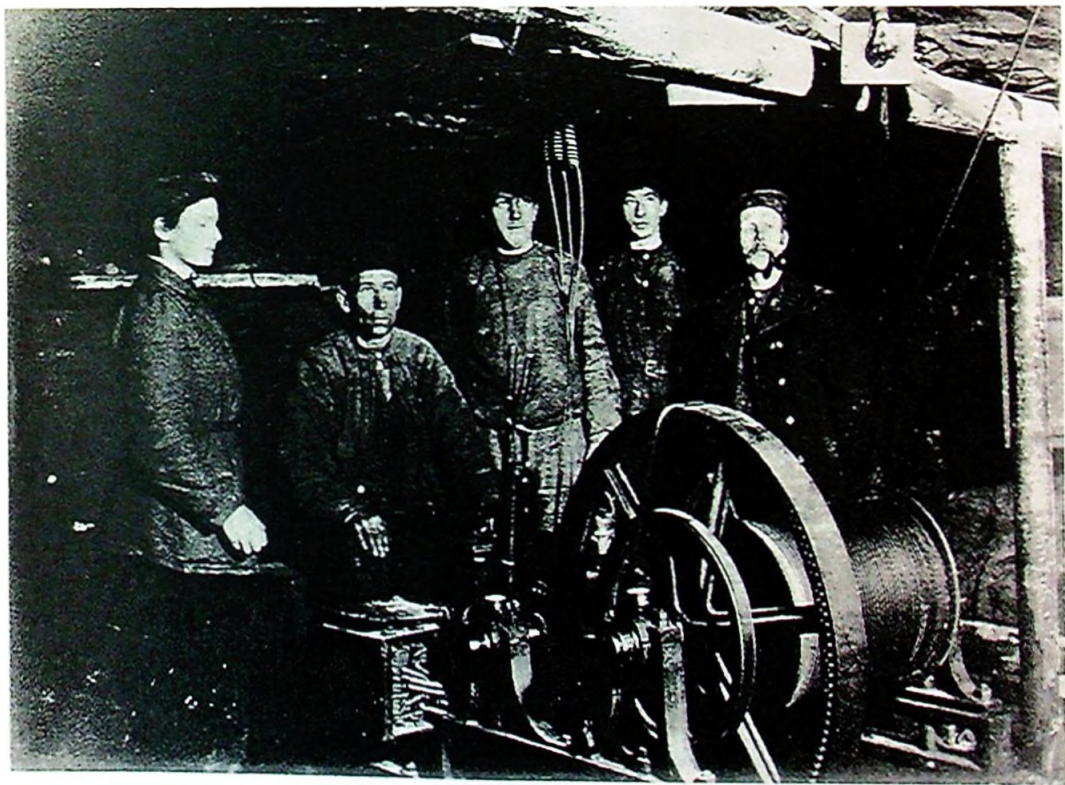
"Han valgte ut tre mann som gjensidig skulle passe på hverandre, mens de fulgte dama rundt i gruva. Den ene satt i menighetsrådet, den andre var i Metodistkjerka, den tredje hadde 9 unger og ei kraftig, sinna kjærring.

Alt gikk bra til de kom til ei "strosse" som lå 2 m høyere opp. To mann tok a i armen og under bakenden og fikk a opp. Der snudd'a seg brått om på knea, sprut rød i ansiktet, stirret på han fra Metodistkjerka, men sa itte et kløyva ord.

Da dama var overlevert "stigeren" etter endt oppdrag og karane var aleine igjen,

Mimi Johnson og gruvearbeidere i Samuel gruve, Kongsberg, i 1912. Foto: M. Johnson.

Mimi Johnson og gruvearbeidere i Samuel gruve, Kongsberg, i 1912. Foto : M. Johnson.

spurte dem Metodisten: "Hva var det du gjorde me'a da vi løfta'a opp i strossa og hu blei så sinna?" "Åh, du veit, je kunne itte bære meg, je måtte le'a litt på finger'n."

Geologisk arbeid

I de syv arbeidsårene som fulgte, var det to dominerende geologer som preget de feltene hvor hun kom til å virke. Den ene var W.C. Brøgger (1851-1940). Den andre var V. M. Goldschmidt (1888-1947). Brøgger var fra århundreskiftet av først og fremst opptatt av vitenskapelig-administrative oppgaver. Han var utrettelig i arbeidet med å skaffe midler og legge til rette forholdene for norsk forskning. Da Mimi var ferdig cand.min. var det særlig to oppgaver som skulle realiseres. Det var oppføringen av Geologisk Museum på Tøyen og geologisk kartlegging av Oslo-feltet. Begge disse oppgavene var hun med på å gjennomføre.

1912 ble Goldschmidt tilsatt ved Universitetet som dosent, fra 1914 som professor i mineralogi og petrografi. Han hadde allerede vakt stor oppmerksomhet med sin doktorgrad i 1911 om bergartsdannelse i Kristiania-feltet. Frem til 1917 tok han for seg bergartsdannelsen og bergbygningen i det sydnorske høyfjellet. Mimi ble trukket inn både i høyfjellsundersøkelser og i undervisningen. I 1917, et års tid før avslutningen av Første verdenskrig, ble det Goldschmidts tur til å legge forskningen tilside for mer administrative oppgaver.

Foruten Brøggers og Goldschmidts prosjekter arbeidet Mimi også for Norges Geologiske Undersøkelse. Det var til direktøren der, Hans Reusch, at hun først henvendte seg for å søke arbeid.

Mimi Johnson og W. C. Brøgger

Allerede fra sommeren 1912 arbeidet Mimi som Brøggers assistent i kartleggingen av Kristiania-feltet. Dessverre har jeg ikke funnet noen korrespondanse dem imellom. Men hennes bokhylle inneholdt en av hans bøker med dedikasjon fra ham: "Cand. Min. Mimi Johnson in memoriam diuerum septembris 5-12 AD 1915 donavit autor".

Dette vakte min nysgjerrighet. Hvorfor var disse dagene minneverdige?

I Brøggers feltdagbøker mellom 1913 og 1916, som oppbevares på Geologisk Museum i Oslo, dukker hun stadig opp: "Holmestrand med Schetelig og M. Johnson", "...fr. J. gik op grænsen", osv. Dagbøkene har feltrapporter i den ene enden og regnskaper i den andre. Husholdningsregnskap og prosjektregnskap føres fortløpende side om side. Skal en dømme etter disse, har WCB holdt et fast grep om begge deler, også om bevilgningene til sin fru Antonia. Av og til gir han et lite glimt av seg selv: Sommeren 1915 er han i Telemark og har "Udsigt over fjeldmarken"

*"Fjernt bak skogkledde rygger
– skimtes de nøgne topper
inde på fjeldmarkens øde vidder
– veldige, golde
Fram af skodde de dukker
– røde, skinnende, lyse
med hvite skyer om foten
– i ensom storhet.
Op om koller og nuter
– tause de hæver mot himlen
skallede kjempehoder
– omsust av stormene.
Sjelden mennesker ser dem
– sjeldnere ennu de når dem
der de ligger alene
– langt ifra veiene.
U- talte tider formet dem
u- talte menneskesslægter
– skimter dem bare i fjernsyn
alltid i ensom ro."*

Et brev fra Mimi til en venninne den samme sommeren gir et glimt av henne og miljøet:

"Kjære Marga ...du er...saa ganske annerledes end mig, skud af gamle, stadig omvankende embedsfamilier. Vi faar en vis evne til at finde os til rette alle steder, som forresten er avtagende med aarene og ikke altid af det gode. Vi har som oftest hjem der hvor vore forældre for tiden – mer eller mindre tilfældig – er blit bosat. – Dog forresten ikke bare der. Jeg har netop erfaret, hvor de omgivelser som har dannet ramme om ens barndomsdage sætter sine merker i menneskenes sjæl."

Jeg er netop vendt tilbake fra Rendalen, og jeg har følt, hvor jeg med dypet af mit sind hører hjemme i Østerdalens mægtige, susende furuskoge, saa ganske annerledes kirkelignende og høitidsstemmende end vore stuekoselige granskoge her sydpaa med al sin yppige, nipssmykkede skogbund, - og hvor jeg samtidig er barn af de lyse, ringlende bjerkelie, der de muntert ligger og kryper opover mot det kjæreste af alt sammen: de store "mossaafjelds"-vidder. - I en uke har jeg nu gaaet derinde paa vidderne og i skogen i øsende regnveir, ganske alene, men aldrig ensom. Jeg har vadet de opsvulmede fjeldbækker til hofterne og sunket til knæs ned i mosemyrenes drømmende brüsselertæpper, spist melke-mat til frokost og aftens og ingen middag og havt det deiligt. Noget positivt utbytte i geologisk retning har jeg ikke havt, idet jeg ikke har fundet spor av devon-fossiler i Sølen-sandstenen. Men det negative utbytte har jo i dette tilfælde ogsaa sin betydning. I morgen reiser jeg atter ut paa mine geologiske excursions i Kristiania-feltet. Denne gangen sammen med professor Brøgger til Tønsberg, Sandefjord og Drammen. At reise med ham har den store fordel at være noksaa lidt anstrengende, men den store aber at være dyrt. Af mine 12 kr. dagen i diætpenge forsvinder foruroligende meget. Men senere skal jeg reiste alene og kommer vel da til at legge mig op atskilligt. Men det kommer vel med. Thi jeg maa jo nu tenke paa at skaffe mig indbo. (Hun sto iferd med å flytte til husvære på Tøyen hovedgård). ...i den første tid blir det jo bare at have et rum at sove i, thi dagen blir vist temmelig optat med arbeide. Schetelig er indkalt til neutralitetsværn og Øiens begavelse gaar jo ikke netop i retning af administration. Og i løbet af september maa undervisnings-samlingerne flyttes over til Tøien, hvor undervisningen skal begynde under Goldschmidts ledelse i oktober. Den lille herre og mester er jo ikke netop af de taalmodigste arbeids-herrer, saa jeg tænker det skal bli ganske stridt, inden hans departement derover er i orden. Bare nu de herrer snekkere gjør sin pligt og faar indredningen ferdig. Men der er saa faa endnu som er begynt efter streiken. Bare 1/10 del af den arbeids-

styrke museet havde før har meldt sig igjen. - Sørkelige tilstande! - "

Men vi må tilbake til dedikasjonen som gjorde meg nysgjerrig: Hvordan kan Brøgger ha betraktet sin assistent?

Da Brøgger ønsket kvinnene velkommen ved immatrikuleringstalen i 1907, har det trolig ikke vært galante talemåter, men uttrykk for en personlig holdning. Han var liberalist, naturalist og darwinist - alt sammen del av 1870-80-årenes revolusjonære tankegang. Han hadde hevdet utviklingslærens standpunkt i sine forelesninger 1878-80 ved Kgl. Frederiks Universitet og pådratt seg misnøye fra konservative kretser. Da Universitetet i 1890-årene behandlet forslag til omordning av den høyere skole, kjempet han for å innføre geologi som fag, men fakultetet fant at faget var farlig for ungdommens barnetro og at det derfor måtte holdes utenfor skolen.

Mens han var professor ved Stockholms Högskola 1882-90 kom han i nærmere kontakt med venstreliberale kretser. Blandt dem forfatterinnen Ann-Charlotte Edgren-Leffler. Hennes bok "En sommarsaga", hvor den norske helten hadde fått beholde sitt eget språk, er et innlegg i emansipasjonsdebatten. Hun trekker til og med inn et ømtålelig emne som prevensjon. I forordet takker hun Brøgger for at han har lest korrektur på den norske delen av teksten.

Nå var det i 1880-årene mote i liberale kretser å sverme for kvinnefrigjørelse, slik at enhver som ville regne seg for å stå på høyde med sin tid, måtte holde på den. Men utviklingslæren hadde gitt nytt liv til gamle forestillinger om kvinnen som en uutviklet mann. Sigurd Ibsen kunne 1890-årene påpeke en "Kvindesagsforægtende Strømning inden den moderne Viden-skab". Positivismens "far" Auguste Comte anså kvinnelighet for en slags "enfance continué".

I Stockholm satte Strindberg sinnene i kok med sine artikler om "Kvinnosagen enligt evolutions-teorien" og "Kvinnans underlæg-senhet under mannen. Enligt vetenskap-ens sista resultat."

Men nettopp som reaksjonen fikk vind i seilene, mente Brøgger å få bevis for at hans egen radikale holdning var i overensstemmelse med vitenskapen. Ved Stockholms Högskola var han blitt kjent med den berømte russiske matematiker Sonia Kovalewski (1850-1891). Ved hennes død skrev han en nekrolog der han blant annet redegjør for hjernen hennes som *"viste sig ved Obduktionen ualmindelig fint og ædelt formet med talrige vindinger, tydende paa en usedvanlig aandelig begavelse."*

Men han ser henne ikke som unntaket som bekrefter regelen. Tvert imot: *"Hendes Livs Betydning ligger ikke i og for seg i det dybe og klare, hvormed hun har beriget Menneskehedens Tankeliv, men deri, at hun...gjennem sit Livs Arbeide for alle Tider ugjendrivelig har bevist, at selv den høieste aandelige Udvikling ikke af Naturen er negtet Kvinden, naar Veiene dertil aabnes."* Samtidig nyttet Brøgger høvet til å vri hodet av teorien om at kvinnelighet var en egenskap som satt så løst at den var i ustanselig fare for å blåse bort: *"- og alle, som havde den lykke personlig at kjende henne, vil kunne vidne, at hun var naaet saa høit, som hun var, uden at miste et Fnug af den sande, ædle Kvindelighed, der gjorde hende saa afholdt og elsket. Hendes navn vil leve...saalænge der behøver at kjæmpes for Kvindens Ret."*

I 1909, mens Brøgger ennå satt på Stortinget, ble ny arbeidervernlov gjennomført. Nattarbeidforbud for kvinner var et av stridsspørsmålene. Kvinnesakskvinnene var imot særvern, radikale Venstre og Sosialdemokratene var for. Brøgger inntok det samme standpunktet som kvinnesakskvinnene: det ville være en krenkelse av den personlige frihet å forby folk å arbeide når de hadde evner, helse og krefter til det. Kvinnesakskvinnenes mål var fullstendig likestilling av kvinnene, midlet var fri konkurranse. Når bare kvinnene selv dyktiggjorde seg, ville likestilling kunne inntre: *"—først naar kvinden viser gennemgaaende større dygtighed, kan vi haabe at faa det latterlige og skrigende misforhold mellom mandlig og kvindelig løn retet paa"*, sa Ragna Nielsen ved århundreskiftet.

Men kvinnesak var også noe mer enn "likestillingskamp". Den var også et middel til å løse andre samfunnsspørsmål. Gina Krog hevdet at de skarpe motsetninger i samfunnet skulle mildnes ved at de "kvindelige verdier" ble satt inn så klassekampen kunne dempes. Kvinnesak og liberale Venstre var her som så ofte ellers, på linje:

Årsaken til arbeidernes nød lå først og fremst i feilaktige holdninger både hos de velstilte og hos arbeiderne selv. Motmidlet var særlig å spre opplysning. Når borgerskapet fikk tilstrekkelig kunnskaper om de kår arbeiderklassen levde under, ville de gi avkall på en del av sine egne goder og hjelpe de fattigste. Og når arbeiderklassen fikk mer opplysning og dannelses, ville de også bli mer ansvarlige, slik at problemene kunne løses i fellesskap og klassekamp ville bli unødvendig.

Brøgger hevdet da også i striden om utbygging av Universitetet på Blindern eller på Tøyen, at det måtte holde til i et miljø *"som utgjøres av den store, jevne befolkning, hvis kår universitetslærere og studenter først og fremst trenger til å forstå og kjenne"*.

Mimis holdninger har stemt godt overens med hans. Riktignok var hun født en generasjon for sent til å føle at *"der behøver at kjæmpes for Kvindens Ret"*. Full stemmerett ble som kjent innført 1913. *"Den kvinnegenerasjon som rykket opp i de myndiges rekke i dette århundredes 2. og 3. årtier, nøt kvinnesakens frukter som en selvfølge"*, står det i *"Den norske kvinnebevegelsens historie, " — de fikk adgang til den utdanning de ønsket, de sportet og våget seg t.o.m. uten herrefølge i restaurantene. I de ypperlige tider frem til like etter Verdenskrigen (I) fikk de så noenlunde lett de stillinger deres utdanning kvalifiserte dem til, så de fant liten grunn til å slutte opp om kvinnesaken"*.

Karakteristisk nok avfeiet Mimi nærmest kvinnesaksspørsmål da jeg intervjuet henne i 1979. Hun mente som sin gamle lærerinne, Ragna Nielsen, at eventuelle problemer lå i det enkelte individ, og ikke i samfunnssystemet. Men hun hadde sett mye fattigdom i sin legetid og tilføyde: *"I*

slike samfunn lider kvinnene meget". Tanken om at klassekampen ville mildnes om de privilegerte og underprivilegerte ble kjent med hverandres kår, var også for henne en realitet. I 1912 var hun med på å danne "Kameratklubben", en klubb av kvinnelige studenter og arbeidssker. Hun skrev en liten redegjørelse for klubben og dens formål: "...at bringe venskap bygget på gjensidig forståelse, der kan bære og binde sammen over samfundskløfter og klassetvister."

Jeg velger å tro at det var dette felles ideal om klasse-samarbeid som hun og Brøgger utdypet i de minneverdige dagene i Vestfold i 1915. Hva det egentlig var, er vel glemt og borte. Bare Brøggers dagbøker vitner om at det må ha vært noe rent utenom det vanlige, for i regnskapet for 5-12/9 "Tur til Sandefjord og Larvik (m.fr.J.)" står oppført en post som jeg ellers ikke fant maken til i hans NGU-regnskaper: "9/9 vin kr. 2,80." Den 13/9 er Brøgger tilbake i Oslo. Husholdnings-regnskapet viser:

13/9 Antonia til huset kr. 30

5/9 sukkertøy til Antonia kr. 3,50

18/9 en ny hat kr. 10

Var hatten montro til Antonia?

Mimi Johnson og V. M. Goldschmidt 1913-1917

Goldschmidt var født i Zürich 1888. Faren var fra Praha og moren fra Danzig. Victor Moritz var eneste barn. De flyttet til Norge i 1901 da Goldschmidt senior ble utnevnt til professor i kjemi ved Kgl. Frederiks Universitet. Sønnen tok artium ved Vestheim skole i 1905. 6 år senere tok han doktorgraden. I 1912 ble han dosent i mineralogi og petrografi og 1914, da Stockholms Högskola ville ha ham til professor, ble det opprettet et personlig professorat for ham i Kristiania. I tiltredelsesforelesningen redegjorde han for hva han holdt på med (Goldschmidt 1914):

"Det som adskiller mineralene fra andre an-organiske legemer er deres oprindelse som naturprodukter. Derfor danner læren om mineralenes optræden i naturen en

meget væsentlig del av mineralogien. Dersom man vil studere et mineral, saa er det ikke nok at undersøke en del museumseksemplar efter kemiske og fysiske metoder, men man maa opsøke dets forekomst på findestedet, iagttage under hvilke geologiske betingelser det er dannet. Vi finder paa denne maate at der eksisterer en stor geologisk mangfoldighet av mineralforekomster av forskjellig type. Sammenstiller vi de iagttagelser som foreligger om mineralernes naturlige optræden, ordnet efter de geologiske forhold, saa kommer vi til det resultat at der kan adskilles et større antal mineral-samfund, mineraler som gjerne optræder i fellesskap under bestemte geologiske betingelser. Det begrep som her er kaldt mineralsamfund, tilsvare det som i zoologien kaldes for en fauna; det er indbegrepet av alle de mineraler som optræder i fellesskap under givne ydre betingelser.

Læren om mineralernes forekomst i naturen har forresten et kapitel av den største praktiske betydning: det er undersøkelserne over de økonomisk verdifulde mineralers optræden... Igrunden er jo alslags bergverksdrift ikke nogen andet end anvendt mineralogi.

Hvorfor finder vi visse mineraler paa en forekomst og ikke paa en anden? Det avhænger av 3 faktorer... Den første av disse er repræsentert ved totalsammen-setningen av de optrædende mineraler; den viser os hvilket utgangsmateriale de mineraldannende processer har arbeidet med. De 2 andre faktorer er det tryk og den temperatur under hvilke krystallisasjonen har foregaatt... Av et og samme utgangsmateriale kan der altsaa dannes forskjellige mineraler, naar mineral-dannelsen foregaar under forskjellige tryk-temperatur-forhold. Vi faar paa denne maade et middel til at bestemme de fysiske forhold som har hersket i jordskorpen under mineralernes dannelse. Det har sin store interesse at kunne bestemme under hvilke forhold en enkelt mineralforekomst er dannet. Av langt større betydning er det... at gjennomarbeide et større landomraade, for der at studere tryk-temperatur fordelingen under et givet geologisk tidsavsnit.

En saadan undersøkelse, visstnok den første av denne art, prøver jeg fortiden at gjennomføre i de norske fjeldstrøk fra Ryfylke til Trondhjemsfjorden for at kunne faa rede paa temperatur og trykforholdene i denne del av jordskorpen under selve dannelsen av den norsk-kaledoniske fjeldkjæde i begyndelsen av devonisk tid.

Fremgangsmaaden ved en saadan systematisk undersøkelse er da følgende: man skaffer sig bergartsprøver tat med nogen km's mellemrum og undersøger hver prøve efter mikro-optikens metoder for at identifisere visse data... og summen av alle iagttagelser gir os da et bilde av Tryk-Temp.-fordelingen under dannelsen av en fjeldkjæde. Disse arbeider er dog endnu ikke helt tilendebragt, men avslutningen regnes at kunne ventes i en overskuelig fremtid."

Denne "avslutningen" ble aldri riktig nådd. Høsten 1917 hadde krigen gjort landets forsyningssituasjon så prekær, at man opprettet "Statens Råstoff-komite". Goldschmidt ledet tiltaket, og etpar år fremover var hans tid vesentlig belagt med dette arbeidet. Det førte ham etter hvert over i andre problemstillinger. I 1945, litt over 1 år før han døde, skrev han til geologen Brian Mason: *"I can very well understand that you are very much attracted by the petrology of metamorphic rocks. I was bound by the same spell for very many years also. And most of my results is still unpublished because I fell for the charms of geochemistry"*.

Men mellom 1912 og 1917 utga han en serie på 5 bind "Geologisch-petrographische Studien im Hochgebirge des südlichen Norwegens" og et om "Konglomeraterne inden høifjelds-kvartsen". I denne forbindelse arbeidet Mimi med bergartene i Indre Sogn og rundt Finse, som vi senere skal se. Hun ble også trukket inn i feltarbeidet ved Røros og i Valdres.

Sommeren 1913 snublet Goldschmidt over et felt med fossile planter sør for Røros. Det gikk ilbud til Kristiania om forsterkning av troppene. I Mimis dagbok "Røragen. Kvikne" står huskelisten: "Fotografen, telefonere fru Goldschmidt, kart i Opmaa-

lingen, kasserne". Reiseutgiftene var: tog-billett kr. 21,45, til Røragen kr. 15.

Goldschmidts foreløbige meddelelse om funnet i Norsk Geologisk Tidsskrift er det første av de mange særtrykk i hennes samling med dedikasjon fra ham. I den publikasjonen som fulgte skriver han: *"Under en studiereise isommer...kom vi til trakten øst for Røros. Her oppdaget vi et hittil ukjent Devon-feldt. Jeg brukte etpar uker på å kartlegge feltet. Falck-Muus deltok i arbeidet, og samtidig blev der samlet inn et rikt materiale av fossile planter. Berging. Fr. Johnson deltok i denne innsamling."*

I 1979, da jeg spurte henne om tiden som geolog, kom Mimi tilbake til disse ukene.

"Å, det kunne være eventyrlig", sa hun, "Goldschmidt hadde oppdaget Devonfeltet og vi samlet plante-fossiler. Ja, geologien har hatt stor betydning for meg – men det var dog en blindgate. Jeg var flink skolepike og tidlig intellektuelt ute, ville imponere med å være tidlig voksen. Geologien var en modningstid. Men den var også isolerende. Det var fryktelig ensomt og grusomt tungt. Wærenskiold pleide å si 'Når ingen andre vil, så sender de Mimi.' Idiot som jeg var, dro jeg. Jeg var jo lydig!

Goldschmidt var jo heller ikke bare lett å samarbeide med. Han var bortskjemt – og kom aldri helt på talefot med sine norske kolleger. Det kunne være meget pinlig å høre ham uttale seg om andre. Han kom hver morgen til meg. Jeg tror jeg var ham til hjelp i menneskelige spørsmål. Det gjorde ham godt."

Sommeren 1914 var hun i Sogn og studerte traktene rundt Årdalsfjorden og Lusterfjorden. Goldschmidt skriver: *"Die weissen Granite" von Indre Sogn bilden die grösste zusammenhängende Trondhjemitmasse im südlichen Norwegen. Eine nähere petrographische Beschreibung des Gebietes ist zuzeit in Arbeit (M. Johnson)." Selv sa hun til meg: "Nei, Aurlandsdalen fikk jeg selvfølgelig ingenting ut av. Jeg skal si Dem, jeg hadde ingen vitenskapelig legning". Andre er ikke enige i dette:*

Hans Reusch uttalte seg om akkurat det punktet. I en attest fra ham står det "...hun

er meget dygtig og kundskapsrik, samt videnskapelig begavet". (Univ. jnr. 1128, 30.10.1917).

Sommeren 1915, mens hun var på kartlegging i Hurdalen, fikk hun ettersendt et brev:

"10.8.1915. Fosheimsæter, Valdres. Høist-ærede frøken, cand. min. M. Johnson.

Har De tid og lyst at tage Dem en geologisk tur til Valdres, eller ved De nogen anden duelig geolog, som kommer i betraktning? Jeg ligger nemlig her med en liten giftfeber, har været sengeliggende i en uke allerede...dessværre gjenstaar endnu 2 dagers arbeide heromkring, saa er fjeldproblemet brakt nærmere til løsningen...det jeg trænger er en paalidelig geolog uden giftfeber. Hvis De eller noen anden skulde have lyst...saa vær saa snild at telegrafere. Det vilde være overmaate heldig, om arbeidet kunde gjøres ferdig isommer, da det er fjeldproblemet's sidste punkt, som her staar igjen. Ærbødigst VMG."

Hun telegraferte: "Mottatt brevet ettersendt Hurdalen. Afreiser Kr.a søndag morgen Valdres. Johnson." Regningen for "Hr Frøken Jonsen" fra A. Molstad (skydstation) 11-14 aug. er på 13,50 + skyds til Minne 2,55.

Den første publikasjonen

I 1916 fikk Goldschmidt ferdig bind IV av sine "Studien im Hochgebirge", hvor han nevner at M. Johnson er i gang med en petrografisk beskrivelse av Indre Sogn. Han forærte henne et eksemplar med dedikasjon: "...til efterfølgelse venligst fra forfatteren". Nå satte hun i gang med å skrive, men ikke det Goldschmidt håpet på. Hun redegjør selv:

"Under en brøndgraving i Rækevik støtte man sommeren 1914 paa nogen meget store knokler...Sommeren 1916 foranlediget hr konsul Lars Christensen en undersøkelse av fundet, for hvis det skulle vise sig at være bevaret en større del av skelettet, at faa dette opgravet til utstilling i "Kommandør Chr. Christensens hvalfaangstmuseum" som han hadde forært sin fødeby Sandefjord. Gjennem hr

amanuensis Schetelig ved Universitetets Mineralogisk-Geologisk Museum ble jeg anmodet om at bistaa ved undersøkelsen...Imidlertid var kvartærgeologien et fullstendig fremmed arbeidsfelt for mig liksom jeg heller ikke sat inde med nogen erfaring i den slags utgravningsarbeide; nu efterpaa ser jeg, at mange ting kunde vært annerledes og bedre utført om arbeidsomraadet hadde vært mig et mer bekjendt. Jeg var dessuten ved andet feltgeologisk arbeide forhindret fra at være tilstede under hele utgravningen; min tilstedeværelse... innskærket sig til et 1ste besøk paa 1 dag og et senere paa ca 1 uke." (Utdrag fra introduksjonen i artikkelen (Johnson 1917)).

Da museets åpningsdag nærmet seg, skrev konsul Christensen til henne:

"Sandefjord 12 mai 1917. Frk Mimi Johnson, Kristiania.

Tak for Deres venlige brev...jeg er enig i Deres Forslag om at De lader paatrykke "Publikation fra Hvalfangstmuseet i Sandefjord" ... Museet aabnes den 23 mai, saa hvis Arbeidet kan foreligge færdigtrykket 20 mai og jeg fik 200 Eks her den 21 mai, vilde det være storartet. Vi trykker 1000 Eksemplarer... Jeg ser med glæde at De sender ut 50-60 Eksemplarer. Arbeidet med Rækevikhvalen kan vistnok begynde Onsdag og takker jeg for at De kan afse Tid til at komme. Deres ærbødige

"Nei, jeg var misfornøyet med arbeidet", sa hun da jeg spurte henne om hvalen i Sandefjord. "Idiot som jeg var, reiste jeg. Jeg var ulykkelig over det, men jeg var jo lydig. De ser, Werenskiold igjen! Christensen kom til meg på hotellet og skulle gi meg oppgjør. Han måtte da jeg sa jeg ville ingen betaling ha, bare utgiftene dekket – for jeg kunne nok fått en pen sum. 'De burde jo vært med til åpningsfesten' sa han 'men der skal bare være mannfolk'. 'Nei, nei,' sa jeg 'jeg skal da slet ikke være med.'"

Men kanskje var ikke arbeidet så verst likevel? Hun holdt foredrag om det i Norsk Geologisk Forening i april, og Reusch anmeldte det i "Naturen": "Avhandlingen er forfatterindens første videnskabelige

arbeide. Det er omhyggelig utført og utmerker sig ved en god fremstilling".

Om Goldschmidt syntes det var tynt, er ikke godt å si. Han forærte henne et eksemplar av sin doktoravhandling med dedikasjonen: "med advarsel mot at skrive altfor tykke bøker, da ingen leser sådanne." Hun satte opp et lite skjema over folk som en bør sende sine vitenskapelige arbeider til:

"1) De som har magt (professorer, direktører, o.s.v.); direkte overordnede, læreboksforfattere

De som man vil ærgre.

2) De som skjønner sig paa saken

3) Uvedkommende, som har hjulpet

4) Personlige bekjenskaper, som man ønsker at gjøre en oppmerksomhet.

Titler!!!!"

1-4) er med hennes sirlige skråskrift, innskuddet mellom 1) og 2) er med en klo som ikke kan tilhøre noen annen enn "unser kleiner Moritz" – som hans mor pleide å kalle ham.

Andre oppgaver

Brøgger skulle trekke seg tilbake, og hvem skulle overta?

"Kjære Mimi", skriver en venninne til henne, "ser at Brøgger tar avskjed. Hvem kommer du saa til at ta dig av herefter?...". "Det var liksom Mimis lille svakhet det, hun var så hjelpsom at hun ville ordne opp for andre - hun ville gjerne råde og veilede", sa en av kollegene ved museet, Birgit Parmann Knutsen, til meg.

Goldschmidt visste nok hva han gjorde da han skrev: "Sandefjord Bad 10.6.17. Høistærede frøken. Haaber at De har det bra. Naar jeg skriver et brev, saa faar De sandsynligvis mistanke om, at jeg vil ha noget. Deres formodning er rigtig! Denne gang er det følgende: De har være saa uforsigtig at omtale rosende et stort og herlig værelse hos overgartneren (paa Tøyen). Dette værelse har vakt min begjærlighet. Jeg maa se at gjenvinde den tid som jeg nu sløser bort her i Sandefjord og vilde derfor sætte megen pris paa at

kunde bo paa Tøien nogle maaneder ihøst. ...Er værelset godt og tørt og uten sop?...Her er jeg meget flittig til at arbeide med kuren...verken cognac eller whisky, derimot 30 cigaretter og to røverromaner pr døgn. I morgen skal jeg gaa og se paa hvalen. Hvordan gaar det med Deres mikroskopering, frk Callisen og alle andre paa institut og museum. Beste hilsner ogsaa fra min mor som passer mig med meget omhu og strengheid. Deres ærbødige ..."

Før jul 1915 var mineral- og bergarts-samlingen overflyttet til det nye geologiske museum på Tøyen. "Det var et fantastisk arbeid som ble gjennomført ved overflytningen og etableringen av et nytt museum i en tid da det var mangel på fagfolk, penger og brensel." (Utdrag fra museets 50-års beretning, Barth & Heinz 1970)

Men det gjaldt å henge i, for i juni 1916 skulle det være Skandinavisk naturforsker-møte i Kristiania, og man måtte jo kunne vise frem samlingene selv om det bare kunne bli en provisorisk utstilling.

Det ligger et lite grønt hefte med sirlig silkedusk foran meg på bordet: "Program for det 16. Skandinaviske Naturforsker-møte i Kristiania 10-14 juli 1916". Inni ligger det ene innbydelseskort finere enn det andre. H.M. Kongens Hofmarskalk har ifølge Befaling den Ære at inbyde N.N. til Souper paa det Kongelige Slot, Generaldirektør Eyde og Frue inviterer til Havefest paa Bygdø (generaldirektøren har tenkt på været og har leiet Rococosalen "i Tilfælde Regnveir") og Kristiania Kommune byr på fest på Frognersæteren kl.7 eftm. (formiddags-antrekk).

Mimis praktiske talenter har sikkert fått utfolde seg. Hun inkasserte kontingent fra deltakerne i en lunsj som Norsk Geologisk Forening holdt (excursionsantrekk). Et av takkebrevene til henne sier: "...det var jo ikke minst Deres skyld at vi havde det saa fornøjeligt og strax følte os hjemme. Deres hengivne Karen Callisen." Dette var opptakten til et vennskap som kom til å vare i alle år. Callisen var Danmarks første kvinnelige geolog.

Blant de kvinnelige deltakere på møtet var 6 av de 10 kvinnene som innehadde vitenskapelige stillinger ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet før Annen verdenskrig. Der var Kristine Bonnevie og Ellen Gleditsch, de to botanikersøstrene Thekla og Hanna Resvoll, Aslaug Sverdrup og Mimi Johnson. Få var de og ny var tanken om at kvinner skulle bidra selvstendig til vitenskap: *"Heldigvis er kvinnene ikke konkurransedyktige i ansvarsfylt aandsarbeide"*, skrev møtedeltaker, psykiateren Ragnar Vogt i 1914. Hans kollega, dr.med., veterinærdirektør Malm, som også var tilstede, skrev i 1916: *"Kvinden er ute av stand til at bygge sig en livsanskuelse eller en verdenssopfatning. Det kan bare manden gjøre. Men nu skal de gjennomgaa gymnasium, handels eller fagskole eller ta Universitetseksamen. Det har endog hændt at en kvinde har anmodet mig om min bistand til at bli dyrlæge! Man tænke sig..."*. Det var ikke bare tanken om at kvinner skulle delta på like fot i *"ansvarsfylt aandsarbeide"* som var ny. At de skulle lønnes på like fot var en like ny og kontroversiell tanke:

Da Mimi skulle ha sitt første oppdrag, for Norges Geologiske Undersøkelse, kom hun i dispuitt med lederen, dr. Hans Reusch: *"...men det er jo bare ½-parten av hva mine mannlige kolleger får?"* "Ja, i fruentimmer kan jo stryge jeres bluser og selv lave mat", forsvarte Reusch sitt standpunkt. "Og i tillegg skal vi utføre en manns arbeide", svarte hun. "Siden fortalte Reusch gjerne at den samtalen hadde gitt ham meget å tenke på", fortalte Mimi.

Det må ha blitt med den ene lille "lønnskampen". Høsten 1916, da hun var på en reise for NGU Sørlandet rundt for å lage en oversikt over kvartsbruddene i landsdelen, skrev Reusch til henne: *"Efter lov av 26 juli 1916 har Undersøkelsens folk fra 1ste juni kr 6 pr døgn uanset land eller by og et tillægg av kr 4 i tilfælde overnatning."*

Kartet som aldri ble utgitt

I 1917 hadde Goldschmidt fått ferdig bind V av "Studien im Hochgebirge" (Da han

høsten 1917 ble trukket inn i administrasjonen av Råstoff-komiteen, lot han manuskriptet ligge og fant først tid til å få det ferdig til trykking i 1921). Her drøfter han igjen "fjeldproblemet": *"Wir finden"*, skriver han, *"...nach aussen hin verschobenen Intrusivplatten...die früher oft als überschobenen altes Urgebirge gedeutet wurden. Ein Gebiet, welches diesen Baustil ausgezeichnet illustriert, ist Gegend um Finse an der Bergensbahn. Man vergleiche darüber auch die erste Publikation dieser Reihe."*¹. Og i fotnoten tilføyer han:

"Geol. petrogr. Studien. 1, Ein kambisches Konglomerat von Finse og dessen Metamorphose. Vid. Selsk. Skr. M.-N Kl. 1912, No. 18. Zur Fortsetzung meiner eigenen, grössstenteils noch unveröffentlichten Arbeiten über dieses Gebiet habe ich veranlasst, dass es in den letzten Jahren im Masstabe 1:100 000 geologisch kartiert wurde, die Aufnahme durch M. Johnson-Höst ist seit 1918 fertig, und die Karte dürfte voraussichtlich bald im Druck erscheinen."

Denne kartleggingen utførte hun i juli og august 1917. Dagboken åpner *"8/7. Reise fra Kristiania med hurtigtoget til Finse, ledsaget av min bror, stud. med. Gunnar Johnson, som jeg av Undersøkelsens bestyrer hadde erholdt tilladelse til aa ta med for de første 3 uker."* Den avslutter 29/8: *"Ved tilbakekomsten til Finse pakket jeg sten, sovepose, proviant og tøy og reiste med altsammen fra Finse med toget 1.2. til Kristiania, hvortil jeg ankom kl. 12 nat."*

Men kartet kom aldri til å bli publisert i hennes navn. Det fantes ikke i hennes etterlatte papirer, heller ikke på NGU. Men på Institutt for geologi på Blindern var det et udatert manuskriptkart *'Finse 1:100 000 Geologi: Mimi Johson Høst og Halvor Rosendahl.'*

Rosendahls befatning med kartet fremgår av et brev fra ham datert 28/2 1934: *"Kjære fru Høst. Det kommer en stor engelsk ekskursjon til Oslo. De skal bl.a. ha en ekskursjon til Finse. I den anledning har prof. Holtedahl bedt mig skrive en kort engelsk ekskursjonsbeskrivelse til kartet. Deres kart vil bli tegnet over på det nye*

V. M. Goldschmidt og hans assistenter, Mimi Johnson og Endre Berner. Etter innflyttingen på Tøyen høsten 1915.

Mimi Johnson på feltarbeid på Finse (Hardangervidda) 1917.

kartbladet Hardangerjøkulen (bare en del av det) og trykt i den engelse ekskursjonsfører, sterkt forminsket. Kunde De få tid en dag til å se på kartet og bekrivelsen. Jeg kan ikke finne mine optegnelser fra mitt arbeid i det sydøstre hjørne og mitt gamle kart. Har De det, eller kanskje det ligger på NGU? Det er dog ikke så nødvendig for denne beskrivelse, som skal være kort og generell og populær."

Av hennes museumsdagbok fremgår at Rosendahl hadde arbeidet på Finsebladet i 1918: *"Et lidet materiale innsamlet av Rosendahl fra S.V. (antagelig skrivefeil for S.Ø.?) hjørne av Finsebladet samt fra Krækjaheiens bly- og zinkblende-forekomst...ble...innsat i utpakkingsrummets skaper."*

I brevene frem til ca. 1928 blir kartet flere ganger nevnt. Hun arbeidet også med mikroskopering av bergartene – det foreligger tynnslip og notater fra arbeidet – med tanke på å lage en tekst til kartet. Da saken ble tatt opp igjen i 1934, var hun i gang med å studere medisin, og hadde trolig ingen interesse av å få sitt navn nærmere knyttet til Finsearbeidet.

Rosendahls beskrivelse ble publisert det året som *"The geology of the Finse district."* I noten til kartet *"Geological map of the rock formations of the Finse district"*, sier han, *"Based mainly on investigations by Mimi Johnson, for the S.E. corner by H. Rosendahl."*

Etter dette gikk det 26 år før området igjen dukket opp i den geologiske litteraturen. Nå var det *"International geological congress 21. session, Norden 1960"* som skulle bese området. Blant de guidene som ble utarbeidet er det to som gjengir Finsekartet fra 1934. I Holtedahls guide er teksten *"Geological map of the Finse area (mainly after Rosendahl, 1934)"*. Kvaes guide sier *"...map reproduced from H. Holtedahl. Guidebook..."*

Opprykk

I 1916 gikk Brøgger av som professor. Hans amanuensis, Jacob Schetelig, rykket opp som professor, og konservator-

stillingen ved museet skulle besettes. Mimi søkte og skrev:

"...1/9 1913 blev jeg ansatt som midlertidig assistent ved universitetets daværende mineralogiske institut. Da dette sommeren 1914 blev opdelt i en undervisnings-avdeling og en museumsavdeling blev jeg tilknyttet sidsnævnte institution, dog saaledes, at jeg endnu gennem aaret 1914/15 ved siden av fungerede ogsaa som undervisningsavdelingens assistent. Siden høsten 1915 har jeg været assistent kun ved museet. I denne stilling har jeg gennem disse 4 aar væsentlig været beskæftiget med at forberede samlingernes overflytning til det nye museum paa Tøien, videre har jeg deltat i denne overflytning fra begyndelse til slut samt i hele inordningen af samlingerne i de nye lokaler. Herunder har jeg selvstændig ordnet større dele av samlingerne og tør si, at jeg i det hele har erhvervet mig et indgaaende kjendskab til samtlige afdelinger av museet. I den senere tid har jeg dessuten i ganske stor utstrækning besørget museets korrespondanse."

Mine kundskaper i geologi, spesielt da Norges geologi og malmforekomster, har jeg havt anledning til at utdype gjennom studiereiser til de forskjellige landsdele saavel i min studietid som efter embedseksamen. Under professor dr. V. M. Goldschmidts ledelse har jeg endvidere søkt at sette mig ind i de mineralogiske og petrografiske arbeidsmetoder og spesielt i bergartsmikroskopi. Siden sommeren 1912 har jeg i kortere eller længere tid hver sommer arbeidet som professor dr. W. C. Brøggers assistent med geologisk kartlægning inden Kristianiafeltet. Siden juli 1916 har jeg endvidere været tilknyttet Norges Geologiske Undersøkelser, idet jeg først indehavde et aars vikariat for statsgeolog Oxaal, og senere fra 1. juli dette aar er ansat for et aar som docent dr. W. Werenskiolds vikar i hans stilling ved samme institution. I denne stilling har jeg siste sommer kartlagt Finsebladet, hvis bergarter jeg i indeværende vinter haaber at faa videnskabelig bearbejdet og resultaterne publiceret. Videre kan anføres, at jeg har utført den petrografiske bearbejdelse av et større bergartmateriale"

fra Finmarken, som nu offentliggjøres i docent dr. Holtedahls geologiske arbeide over disse trakter. En mindre glacial-geologisk avhandling "En fossil hval fra Rækevik i Jarlsbergs og Larviks amt" blev trykt 1917.

Nogen øvelse i at undervise har jeg erhvervet mig ved lærervirksomhet ved flere av Kristianas pikeskoler, hvor jeg saavel gjennom mine studieaar som gjennom min assistent-tid ved museet har været nødt til at søke arbeide baade som vikar og som fast ansat lærer. Med denne lærervirksomhet ophørte jeg imidlertid i 1915, da museets overflytning la beslag paa al min arbeidskraft."

Selv sa hun i 1979: "Det er mig pinlig å tenke på at jeg søkte. Det var en søker til - Andersen het han - han hadde kone og to barn. Jeg tror han måtte emigrere..."

Mimi ble midlertidig konstituert i konservatorstillingen: "Den kgl Mynt, Kongsberg 17.10.17. Kjære frøken - gratulerer med utnævnelsen, haaper at den blir konstant, for institutets skyld, ja for Deres skyld først og fremst da...med bedste hilsen Deres Carl Bugge."

Reusch, Brøgger og Goldschmidt skrev meget rosende attester for henne, som ledsaget søknaden. Brøgger skrev (30.10.1917): "...hun har erhvervet sig et saa indgaaende kjendskap til museet som ingen av os andre". Goldschmidt skrev (29.10.1917): "...jeg har kunnet følge hendes videnskapelige arbeid og utdanning. Hun har utmerkete kundskaper i mineralogi, petrografi og geologi og behersker fuldkommen de i disse videnskaper anvendte arbeids-metoder. Jeg kjender til, at hun har utført selvstændige videnskabelige arbeider paa geologiens og petrografiens omraade, som til dels vil bli offentliggjort i nær fremtid. Disse arbeider er meget godt utført... Leilighetsvis har hun ogsaa...taget del i undervisningen av begyndere og vidrekommene...og forstaar at fremsætte undervisningsstoffet i en ordnet og klar form..."

Schetelig skrev innstilling:

"Til den ledige konservatorstillingen ved Mineralogisk-Geologisk Museum har meldt sig 2 - to - søkere:

Cand. real. Olaf Andersen, Washington, og cand. min. Mimi Johnson, Kristiania

Stillingen som 1ste konservator (underbestyrer) ved Mineral.-Geolog. Museum avlønnes - i likhet med 1ste konservator ved Oldsakssamlingen - som universitetets docenter og er saaledes av de betydeligere underordnede videnskabelige stillinger ved universitetet. Stillingen er meget viktig saavel for museets drift som for al administration vedk. selve museumsbygningen. Det er derfor baade for museet og for mig som bestyrer en sak av vital betydning, at den ansættendes konservator foruten de fornødne videnskabelige kvalifikationer har kjendskap til alt, hvad der hører under museumsteknik, og øvelse i det ved et museum forefaldende arbeide. Paa nærværende tidspunkt, da ordningen, opstillingen og monteringen av de geologiske samlinger paagaar, er det i høiere grad end under normale forhold en nødvendighet, at konservator har øvelse i museumsarbeide, om det skal bli mulig i rimelig tid at aapne museet for publikum. Av samme grund er det i høi grad paakrævet at faa besat stillingen straks for hurtigst at komme ut av de nuværende midlertidige forhold. -

Begge ansøkere har de fornødne videnskabelige kvalifikationer og staar forsaavidt like.

Olaf Andersen er ældre og har offentliggjort flere videnskabelige avhandlinger end Mimi Johnson. Han har levert meget gode arbeider av mineralogisk og eksperimentel petrografisk art.

Mimi Johnsons studier og arbeide er av mer ren geologisk og geologisk-petrografisk art og hun har herunder erhvervet sig et godt kjendskap til Norges geologi og norske malmforekomster, hvad der vil være av stor betydning for museets praktisk-geologiske afdeling og for afdelingen for Norges geologi.

Med hensyn til museumsarbeide har Olaf Andersen kun virket et halvt aars tid i et vikariat som amanuensis ved Mineralogisk Institut under sit studieophold i Wien 1910/1911.

Mimi Johnson har derimot i fire aar siden høsten 1913 været knyttet til Mineralog.-

Geolog. Museum som assistent, fra 1ste oktober 1917 som konstituert konservator. Hun har i denne tid erhvervet sig utmerket innsikt i museumsteknik og alle grene av museumsarbeide. Ved sin deltagelse i forberedelsen til samlingernes overflytning til Tøien, i selve overflytningen, indordningen og den paabegyndte opstilling i det nye museum, hvorunder hun i stor utstrækning har utført helt selvstændig arbeide, har hun faat et kjendskap til alle museets avdelinger som ingen anden. Hun har den hele tid lagt megen iver og arbeidsdygtighet for dagen. Museets tarv vil være bedst tjent med frk. Johnson som konservator, og for mit personlige vedkommende som museets bestyrer vil jeg ha uttalt, at hun er umistelig om det skal være mulig inden den optrukne tidsramme at faa opstillingen og monteringen av samlingerne færdig. Da hun for tiden er konsituert konservator, kan hun tiltræ stillingen straks.

For Olaf Andersens vedkommende er det uvist, naar han under de nuværende forhold kunde slippe løs fra sin stilling i Amerika og med den usikre forbindelse komme over til Norge. Dessuten har han i sin ansøkningsstilling som betingelse for at motta stillingen, at han opnaar en fast aarlig indtægt av mindst kr. 6000,00. Da begyndergagen er kr. 3600,00, maatte der i tilfælde søkes om et betydelig tillæg til gagen, hvad der ikke har noen utsigt til at gaa igjennem efter den netop stedfundne gageregulering.

Efter hvad der ovenfor er anført, anser jeg cand.min. Mimi Johnsen for at ha de bedste kvalifikationer for den ledige stilling og indstiller i henhold dertil at hun ansættes som konservator ved Mineralog.-Geolog. Museum med ansiennitet regnet fra 1ste oktober 1917.

Ærbødigst

Kristiania 8 november 1917

Jakob Schetelig

./ Oversendes med bilag Det Akademiske Kollegium, idet fakultetet enstemmig slutter sig til bestyrerens indstilling.

Kristiania i det Matematisk-Naturvidenskabelige Fakultet

Den 15 november 1917"

Gratulasjonene strømmet inn:

"Norsk Jernbane-Telegraf 10.11.1917 Hjerteligste lykønskninger. Myntmester Bugge og Frue".

"Gratulerer med udnævnelsen..det glædede mig. Venlig hilsen Ellen Gleditsch."

"Gratulerer med konservatorstillingen. Til forelesningen torsdag behøver jeg prøver av torv og brunkul. Ærbødigst Adolf Hoel."

Trondhjem 19.11-17 Kjære frk Johnson... sender Dem fluksens mine bedste lykønskninger. Haaber rigtig at De fortsætter i samme tempo som hidtil, for da er jo nødvendigvis det næste skridt at De blir professor. Jeg kan ikke si hvor det glædet mig at se Deres utnævnelse, naar De nu bare kunde slutte med at gjøre altmulig for andre og faa lidt mer tid for Deres eget arbeide og dessuten undet Dem litt hvile, saa var alt bra...Jeg har det som altid meget godt, men som jeg nylig skrev til Goldschmidt, jeg tænker ofte tilbake paa den hyggelig tid, jeg var nede hos Eder paa Tøien...Deres Endre Berner."

"Gratulerer kjære lille konservator...Din Eugenia." (Kielland)

"...mor fortalte at du ogsaa har forferdelig meget at gjøre. Slit deg nu ikke ut. Din egen bror Karl".

Livet på museet

Niels-Henrik Kolderup forteller:

"Da jeg begynte å studere i Oslo i 1918 var det nye geologiske museum på Tøyen tatt i bruk. Man holdt riktignok på å fullføre utstillingsamlingene, og samlingen for praktisk geologi var det ikke penger til å innrette... På Tøyen holdt dessuten "Råstofferiet" til... Goldschmidt var dynamisk og pågående og "Råstofferiet" bredte seg temmelig hensynsløst på bekostning av museets formål. Schetelig var ingen stridens mann, og beundret Goldschmidt, så han gjorde ikke noen effektiv motstand når "Råstofferiet" fortrente universitetsformål. Men de unge, Holtedahl, frk Johnson og

studentene satte seg til motverge, så det var ikke absolutt fredelige forhold på det område." (UB, Bergen, manuskript 2018).

"Kyota, Japan Feb. 11, 1918. Mimi Johnson Esquire

Dear Sir It was very kind of you to take the trouble of sending valuable minerals... The minerals together with your kind postal dated Oct 12, 1917 were safely received by me today...

Yours most sincerely, T. Takamine"

"NGU Kristiania den 20. mars 1918.

Kjære frøken Johnson

Har De tid til at mikroskopere og se paa 4-5 bergarter fra den nordlige del av trondhjemsfeltet for mig? ... jeg lar mit materiale ligge her til De engang ved leilighet kommer opom.

Deres ærbødige Gunnar Holmsen"

"Tøien den 21 mars 1918. ... Jeg skal gjerne se paa Deres preparater... men kan ikke komme ned paa undersøkelsen før... lørdag ved ½-2 tiden. Hvis denne tid ikke passer... vil De da ringe meg... Jeg er som oftest tilstede paa museet fra 9-2 og 4-8." (MJ)

Olaf Holtedahl i "Bidrag til Finmarkens geologi", NGU 84, Kristiania 1918. Forord:...jeg staar i overordentlig stor taknæmlihetgjæld til konservator, for tiden vikarierende statsgeolog, frk. Mimi Johnson, for den overmaade betydelige hjælp hun har ydet mig ved at foreta indgaaende mineralogiske undersøkelser av et meget stort antal præparater av bergarter... For dette store og viktige arbeide sier jeg herved frk. Johnson min allerbedste tak.

Olaf Holtedahl og Jacob Schetelig i "Kartbladet Gran", NGU 97, Kristiania 1923. Forord: ..."Utskillelsen av de områder av Nordmarkit, Ekerit og granit inden det store strøk av yngre eruptiver i øst og disse bergartmassers omgrænsning skyldes Mimi Johnson Høst."

Fra moren kommer brev datert 9.7.1918: "Frøken Konservator Mimi Johnson. Professor Goldschmidts Expedition. Tyinholmen, Jotunheimen. Vær bare lidt forsiktig med dig selv saa kan det jo hende at fjeldluften vil styrke dig." Hun

skriver igjen 20.7.: "... Huf, stakkars Mimi som skal afsted og ligge i telt sammen med alle disse andre ... det er jammen ikke saa greit at ligge eneste dame i telt med bare herrer..."

"Vi var engang i felt sammen oppe i Raudalen, Goldschmidt, Rosendahl og jeg", fortalte Mimi Johnson. "Goldschmidt mente det burde finnes platina i løsavleiringene, så vi vasket og vasket. Men så fikk jeg spanskesyken og platina tror jeg ikke de fant." (Juli 1918)

Goldschmidt var kanskje heller ikke fornøyd med "Expeditionen" til Jotunheimen. Samme høst holdt han foredrag i Polyteknisk Forening "om Raastofkomiteens arbeide og resultater". Han nevner ikke noe om den eller om telttur med Rosendahl og Mimi Johnson, skjønt akkurat den delen av utflukten levde videre som "historie" blant geologene. Foredraget ble trykt i Tidsskrift for Kemi 1918, no. 21. Mimi fikk særtrykk med dedikasjon: "Frk Conservator M. Johnson med hilsen fra forfatteren og tak for godt samarbeide i Jotunheimen 1918".

28.7.1918 skriver broren Gunnar: "Kjære Mimi – ja nu er jeg da endelig noenlunde

restituert fra den spanske.... Jeg var distriktslæge oppe i Høland ser du og hadde hele epidemien deroppe... Sidste dagen jeg var der fik jeg den ogsaa selv.... Kjære Mims, ta det ikke for haardt oppe i fjeldet... du har igjen en ting at lære, nemlig at ta det saavidt med ro at du kan glæde dig litt ved hvilen og ikke la dig opsluke av arbeidsglæden ..."

På sommerens fjelltur hadde hun samlet prøver blant annet i Øvre Årdal. Om høsten kom det brev derfra til museet: "Tyin Kraftlag, Øvre Aardal, Sogn 18/8 1918. ...Et konsortium bestaaende af Thoresen, Evensen og undertegnede har paa en vandring i fjeldet fundet et felt bestaaende af vedlagte stenart Vi har i vor visdom funnet ut, at det maa være magnetkis ... Vil det lønne sig at la den undersøke for eventuel nikkelgehalt? Vi er alle meget spændt paa resultatet, men har foreløpig ikke opsagt vore stillinger i Tyinfaldene, da vi først avventer Deres autorative (sic) uttalelse, om hvor mange

Jacob Schetelig, Mimi Johnson, fru Borgil Schetelig og V. M. Goldschmidt på Mineralogisk-Geologisk Museum.

Lunsj på Geologisk Museum i Oslo 1919. Fra venstre: Ingeborg Strømme, Borghild Larsen, gift Schetelig, Astrid Monsen (konservator, Bergen Museum), Mimi Johnson, Hans Rosendahl, Ivar Oftedal, Birgit Parmann, gift Knutsen (fung. konservator, Paleontologisk Museum). Foto utlånt fra Birgit Parmann Knutsen.

miljoner afæren blir paa. Med hilsen fra de øvrige Aktinærer (sic). Ærbødigst Deres Karl Ellefsen."

I "Dagbok vedrørende min gjerning ..." har hun anført: "Ca 1. oktober (1918) begyndtes med hjælp av Rosendahl en fortsat flytning ... Samtidig foretages en grundig oprydning i kjældere. Kartkatalog over mineralsalen gjenstaar fremdeles. Ved slutten av nov. maaned staar endnu igjen en avsluttende ordning av praktisk-geologisk samling – forsinket p.g.a. vanskeligheter med skuffene, som p.g.a. det fuktige vær ikke lar seg trække ut."

Et lite brev fra tante har hun også gjemt på. Konvolutten er adressert til Eugeniegate 9 (foreldrenes hjem) og er stemplet Kristiania 21.10.18: "Kjære Mimi! ... Er saa lei for jeg ikke har faat betalt min gjæld ... Du maa vel give mig henstand til jul da du skal faa alt med en gang. Kjærlige hilsner fra faster."

I et brev fra venninnen Inger Alver Gløersen dukker Mimis kommende ekte-mann opp: "Ringerike 6.5.1918. Kjære, kjære Mimi Lysestakene skal jeg passe godt paa til du flytter ind i et yndig hjem engang om ikke saa alt for længe Onkel Eivind (dvs den senere ekte-mannen) skriver at du "skal være på Tøien-Vettakollen-Gaustad og Eugeniegt. paa samme tid". Jeg har følelsen av, at vi drar dig i stykker snart – alle drar til sin kant – et stykke av dig; og alle vil ha hele Mimi. Hils Goldschmidt – han vil nok ogsaa gjerne dra litt til sig...."

Fra Danmark skriver venninnen Hilde (Hilde Nordmann var ansatt på Gaustad i noen år – og er indirekte nevnt i brevet fra Inger Alver Gløersen 6.5.1918):

"København 21.11.18 – Kære Mimi ... Først vil jeg have Lov at sige Dig Tak for alt hvad Du har været for mig i de Aar i Norge, hvormeget tror jeg neppe du selv ved, du lille, kære menneske. ... Jeg rejste gladere fra Norge da jeg vidste Du skulde giftes med Høst, jeg havde længe ønsket, det skulde blive noget, for Du hører nu absolut kjemme i Dit eget Hjem Og saalidt jeg end kender til Eivind Høst, er jeg sikker paa Du altid vil faa det godt saavidt det staar i hans Magt. Til lykke

med det, Kæreste Du og skynd Dig nu at blive gift. Fra Calif skal jeg hilse saa meget din Hilde"

1919-1924

"Gift 4. jan. 1919 i Ulleren med kjøbmann Eivind Høst, f. 20. mai 1871", står det i "Studentene fra 1907" om Mimi Johnson Høst.

Den 20. september 1919 skriver hun til Mineralogisk Museum i København: "Paa vegne av vort museum skal jeg herved faa lov til at erkjende mottagelsen av en samling mineraler ... I det jeg frembærer vort museums tak for mineralene maa jeg meget beklage at den kommer saa sent. Jeg har været fraværende paa en længere utenlandsreise og er først for to dage siden kommet hjem." Dette var en reise det nyligte ekteparet foretok, har hennes sønn fortalt.

I Universitetets årsberetning 1919/20 heter det: "Fru Johnson Høst oppsier stillingen til 15.5.1920, er dessuten innvilget permisjon det meste av vårsemesteret." Selv fortalte hun: "Jeg ventet barn og hadde 3 stedøtre fra 11-16 år. Det ble for meget for meg, så jeg sa opp."

I "Studentene fra 1907" noterer hun stillferdig: "Ekteskapet oppløst 1924. Barn: Gunnar Johnson Høst, f. i V. Aker 16. aug. 1920."

1924-1932

Fra 1920 til 1924 var hun altså "hjemmeværende husmor". Men geologien var ikke helt lagt på hyllen. "Mikroskopering Finsebergarter Mini Johnson 1922" står det på et etterlatt hefte. Det var også Finsearbeidet som brakte henne tilbake til Tøyen etter skilsmissen. "Nu har hun høstet fra sig", skal Goldschmidt ha sagt.

I september 1924 skriver Goldschmidt til hennes far om å få utlånt Finsekartet til en ekskursjon, og han vil gjerne vise "hvor utmerket dette interessante fjeldstrøk er kartlagt av henne". Mimi selv befinner seg i Rennebu hos sin småbruker-bror Karl. Hun er medtatt etter oppbruddet og tenker

på å slå seg ned med sønnen i fjellet som sauebonde i nærheten av broren.

I februar 1925 skriver Goldschmidt til henne der oppe: "... Jeg beklager at De ikke kan overta arbeidet med utmaaling av røntgendiagrammene. Hvad som angaar arbeidsplass for fullførelsen av Deres Finsearbeide, vil saadan plass selvfølgelig alltid staa til Deres disposisjon....."

Nansenfondets årsberetning 1926 viser: "Til ass.cand.min. M. Johnson til arbeide med et geologisk kart over Finse kr. 300,-. I fjor dertil bevilget kr. 400,-."

I august 1928 skriver Goldschmidt igjen til henne om kartet: "Herved kvitteres med beste tak for mottagelsen av Finsebladet....Jeg takker Dem at De har malt eksemplaret saa utmerket pent, og jeg haaber at trykningen av kartet nu snart kan komme i gang." Som vi har sett skjedde dette ikke.

"Fjeldproblemet" sto ikke lenger Goldschmidts hjerte nærmest. Som formann i Råstoffkomiteen hadde han bygget opp et eget miljø på Tøyen: på den ene siden undersøkelser med sikte på utnyttelse av landets egne ressurser og på den andre siden forskning omkring elementenes fordeling i jordskorpen. Han hadde en rekke assistenter og utenlandske stipendiater og ble en av verdens mest betydelige geokjemikere og grunnlegger av denne vitenskapen. Liste over staben ved Statens Råstofflaboratorium på Tøyen viser at Mimi var med i dette arbeidet fra 1925 til 1931.

Goldschmidts berømte arbeider fra denne tiden "Geochemische Verteilungsgesetze der Elemente" er også blant hennes etterlatenskaper. Bind V, 1925, med T. Barth og G. Lunde som medforfattere har dedikasjon: "Fra forfatterne til efterfølgelse". I Bind VII, 1926, nevnes hun i innledningen blant dem som har bearbeidet materialet og dedikasjonen lyder "med tak for de utmerkede optiske bestemmelser" og på Bind VIII, 1927, har han skrevet "Med tak for BaF₂ lysbryting fra for"

Men det kan ikke ha vært så lett for henne å finne seg helt til rette i faget igjen. Mens hun tidligere hadde vært så å si

krumtappen i maskineriet på Tøyen, var hun nå assistent ved forskjellige prosjekter ved "Råstoffet", som nok lå hennes hjerte noe fjernere.

"Mange av staben var så absorbert av sitt arbeide at den atskillig lengre normale arbeidsdagen den gang ikke på langt nær strakk til. Det ble doktorgrader av det" heter det i en senere beskrivelse, og forfatteren fortsetter: "Ikke tror jeg at det gikk ut over familielivet heller. De visste å få tid til alt. Det ble barn den gangen også." (Aslak Kvalheim i NGU nytt, 1969, 10, s.17-18.)

Tempoet passet nok best for folk med "bakkemannskap." Hun har vel også følt den utbredte stemning mot kvinner i lønnet arbeide som fulgte nedgangstiden etter Første verdenskrig. Hun fortalte selv at hun følte seg ille berørt ved tanken på at hun hadde fått konservatorstillingen i konkurranse med en gift mann. Olaf Anton Broch, som kjente henne fra "Råstoff"-tiden, fortalte meg at hun hadde sagt til ham at hun ikke kunne tenke seg å søke en konservatorstilling igjen - hun ville ikke stå i veien for Oftedal eller Rosendahl.

Det var arbeidet til en av de unge geologene, Tom Barth, som førte til at hun dro ut på sitt siste feltarbeid. I 1926 hadde han vært i Nord-Norge og undersøkt den eneste kjente forekomst av bergarten sagvanditt. I 1927 var han flyttet til Berlin, og Goldschmidt, som hadde fått bevilgning til videre undersøkelser, sendte Mimi Johnson nordover. Hun fant flere nye forekomster, og det videre arbeidet med sagvanditten førte til en lang korrespondanse med Barth.

Barths brev er fylt av sterk hjemlengsel og en kritisk holdning til tysk folkeliv. Da Goldschmidt 2 år senere flyttet til Tyskland, utstrålte VMGs brev akkurat det motsatte.

Men tilbake til Barth. Han hadde tilbrakt de første 6 år av sitt liv i Alta og skriver 11.07.27 "Kjære fru Høst.... skal De til Nordland for godt? Tror De det er sandt, naar jeg skriver at jeg har en brennende lyst til at bytte med Dem? Jeg skulde uten ett øiebliks betænkning kaste al min videnskab bort, hvis jeg derved fik

anledning til at leve i Nordland, eller i Troms eller Finmark...jeg er kun "hjemme" nordenfor polarcirkelen, jeg føler det som et exil alle andre steder - jo længre syd jo verre er det.

Her i Berlin har jeg det ganske bra nu.. men her først har jeg faat øinene op for at Goldschmidt i saa høi grad har forstaat at skaffe sig en god stilling og og et godt institut.

Her i Berlin finnes ikke noget bedre end Tøien...Jeg var im zoologischen Garten i søndags. Det som betok mig var rensdyr - men de var også fængslet bak jernstænger. Men maakene - den store havmaasen, svartbaggen samt den lille krykkja var frie - helt frie levde de i en skitten dam pyntet med vandliljer, sammen med svaner og perlehøner og flamingoer - slet selskab fordærver gode sæder! Jeg hadde aldrig trodd at den vakre havmaasen vilde finde sig i sligt..."

Hun har tydeligvis lagt materialet til rette for ham. Det ble både foredrag i Deutsche Mineralogische Gesellschaft og artikkel i tysk tidsskrift.

Barth skriver: " Berlin 19.12.1927. Kjære fru Høst. Endelig faar jeg takke Dem for alt det bryderi De har hat med mig. Altsammen er kommet godt frem, og jeg har benyttet de opplysninger De gav mig i Deres brev om sagvanditens optræden og utbredelse.

De skjønner nok at jeg har overordentlig god lyst til at reise til Nordland til sommeren for at studere videre. Men De maa dog ikke si til Brøgger, slik uten videre, at han maa skaffe os bidrag. For jeg har igrunden ingen chance til at faa fri... Hovedtingen for mig er at jeg ikke maa gi avkald paa, at ha Norge som undersøkelsesobjekt, men saalenge jeg ikke har nogen stilling hjemme vil det jo være vanskelig at holde kontakten.. jeg haaber bare at ingen av dere derhjemme betrakter mig som emigrant, men som en der er i exil og ønsker at vende hjem, naar leilighet gives...

Naa - foredraget tror jeg ble en succes... De klaget i Deres brev over billederne, men de var dog storartede! De tog sig glimrende ut paa det hvite lærret.

Efterpaa var der Nachspiel i en kafé og min kone og jeg kom riktig sammen med de store og fine, næsten bare berømte proffer, ogsaa vi! Men vi moret os rigtig godt... Vi har sne her og gamle mennesker drar i store skarer ut til Zehlendorf for at ake nedover en liten kunstig lavet bakke (omtrent 1/10 part av bakken fra museet og ned paa Trondhjemsveien) og det snodigste av alt er, at de her i Berlin enda ikke har oppdaget vitsen ved at styre en kjælke med benene.... Folk sitter med benene dinglende ut til begge sider og lar det gaa paa skakke og skjæve, rett som det er ind i tykke publikumsmængden... Naar jeg ser sligt, længes jeg nordover...lykkelige Deres gut Gunnar som voxer op i Norge, og slipper se paa voksne mennesker som med hyl og skraal lar kjælken rende dit hvor den selv vil...."

I mellomtiden hadde Goldschmidt akseptert et tilbud om å forestå reorganisering av Mineralogisk institutt i Göttingen etter mønster av instituttet i Oslo. I to år pendlet han pr. fly mellom Norge og Tyskland .

"Oslo 19.07.1928.

Herr professor V. M. Goldschmidt, Hotel Rømerbad, Ems.

Jeg har avsluttet laboratoriearbeidet... saa vilde jeg gjerne spørre om jeg kunde faa strække min ferie til ca. 20. august. Gunnars skole begynner først 22. august. Om Dem har jeg hørt at De har det bra og at halsen bedres.... Med hilsen ærbødigt" (M. J.)

"Bad Ems 25.07.28.

Høistærede frue. Mange tak for Deres vennlige brev av 19. juli med beretningen om Deres ædelmetalanalyser...det har interessert mig meget at høre om Deres resultater....Jeg har været temmelig ætset av HF langt nedover luftrøret og bronchierne, men Emservannet har bragt mig helt istand igjen...Jeg reiser til Göttingen paa mandag og blir der etpar dage for at greie med bygningsarbeidet. I slutten av uken haaper jeg at faa flyve hjem..."

Virksomheten ved Råstofflaboratoriet skrumpet inn. I 1929 ble Ellen Gleditsch

professor i kjemi. Dette var mot Goldschmidts stemme. Han gikk direkte fra fakultetsmøtet hvor hennes ansettelse ble avgjort, opp til Telegrafkontoret. Der telegraferte han til Undervisningsministeret i Berlin at han aksepterte det stående tilbud om professorat i Göttingen. "I Göttingen gjør man en pikeskole om til universitet. I Oslo gjør men det motsatte", skal han ha sagt.

Fra Göttingen skriver Goldschmidt den 29.nov. 1929: "Høistærede Frue...Jeg synes Deres resultater er meget interessante og viktige, og jeg synes absolutt at De bør fortsette at undersøke norske kiser. Jeg synes at Deres arbeide har bragt vaar viden om disse ting betydelig fremover. Jeg ville sette pris paa om De kunde komme hit ned engang i løpet av neste aar og utføre saadanne undersøkelser ved mit laboratorium her. Jeg kan forsikre Dem om at alle norske i Göttingen føler sig overmaade vel.. jeg antar at Zachariassen, N.H. Kolderup og Carstens, som alle har besøkt mig, vil ha fortalt Dem hvor fortreffelig denne by er, og at instituttet her heller ikke er verst..."

og igjen den 14.desember 1929: "...Dersom De til vaaren kunde ha anledning til å utføre en del edelmetallbestemmelser her paa laboratoriet, for samtidig at opplære nogen av mine medarbeidere i disse metoder, ville jeg sette stor pris paa det. Baade Stensvik og Zachariassen vil kunde overbevise Dem om, at Göttingen ikke er et saa forfærdelig opholdssted..."

Göttingen 25.12.1929: "Høistærede frue. Hjertelig tak for de deilige blomster som har glædet min far og mig selv i høi grad. De pragtfulde syrener pryder vort spisebord og glæder os ved hvert maaltid. Jeg haaper at De kan arrangere det slik at De kan ta Dem i det minste en nogle maaneders tur til Göttingen til vaaren... Det er en deilig by i alle henseende, meget billigere enn Oslo, og instituttet begynner nu bli fullt brukbart til arbeide. Jeg haaber at de norske, som har sett byen og instituttet vil gjøre det indlysende for Dem, at det netop er stedet for at faa ført Deres utmærkede metalarbeider videre frem... For øvrig er her praktisk talt som i Norge,

hver aften hører vi hallomanden i Oslo med mit nye 9-lampers apparat, like tydelig som vi sat i Ullevoldveien og paa instituttet begynder kjendtskapet til det norske sprog at bre sig. Stensvik og frk. Bredrup liker sig utmerket her, og nu efter nytaar kommer ogsaa ingeniør Moxnes. Det er morsommere at holde forelæsninger for 50-60 mand end for en eneste tilhører, specielt når auditoriet er saa moderne indrettet som mit. Jeg glæder mig hvergang til at holde forelæsning, en følelse som tidligere har været temmelig ukjent for mig. Vi savner endnu ædelmetalbestemmelser, som vi har en mængde interessante materiale liggende for. De maa absolut komme hit, opplære medarbeiderne og selv bli saalænge De paa nogen maate har lyst til det... Jeg har nu for første gang en bolig, hvor der er (indtil videre) plads nok til bøker og papirer...Min far liker seg likeledes fortrinlig i Göttingen, havde nu bare min mor levet, så kunde vi ikke havt det bedre... Med hjertelig hilsen og de bedste ønsker for 1930. Deres ærbødige V.M.Goldschmidt".

Oslo 24.2.1930: "Følgeskriv til Oslofelt-listen osv. (av M..J..H.) ..Hermed følger resultatene av edelmetal undersøkelserne fra Oslo-feltet, samt en over sediment undersøkelser i norske lerer, challenger-prøver samt sedimentene fra Afrika-kysten.

Jeg har ogsaa sendt med bestemmelse av vulkansk aske og endel kulasker.. Når så De har benyttet dem, kunde jeg kanskje få dem tilbake. Det er med stor utilfredsstillelse jeg sendet Oslofeltet fra mig... dels fordi der er blant de sure led så mange ufuldførte, dels fordi jeg er så usikker på rigtigheten av resultatene..."

Mimi Johnson hadde ikke gitt opp drømmen om å drive et småbruk. I 1929 kjøpte hun, sammen med slektninger bruket Lagerud i Bærum. Etter 2 år flyttet hun derfra.

Stensvik skriver til henne fra Göttingen den 3.7.1930: "Kjære fru Johnson Høst. Det skal være mig en fornøielse å opta flere diagrammer for Dem. Aparatene går nu meget godt, og så lenge: jeg selv

arbeider med aparatene alene er det som regel et øieblik å sette en analyse i gang...har De flere, så send de ned hit, hvis det skulde være vanskeligheter på Tøien. ...Som De kanskje har hørt blev Prof. H. Goldschmidt overkjørt av en motorsyssel, fikk brukket en arm m.m. og har nu en tid ligget på klinik.. Her har vært besøk av mange norske...nu venter vi også Dem hit ned...Jeg blir antagelig nødt til at bli hernede til jeg engang falder i unåde hos VMG, og så siden må man begynde forfra igjen, og det blir værre, jo gamlere man blir...Jeg håber det går utmerket med Deres farm, både med hønsene og ræv. Hvis De ikke har noe imot det, vil jeg besøke Dem en gang når jeg engang får ferie. Venlig hilsen..P.S. Professor VMG ber mig meddele Dem... Han går med på betænkningstid, men vil svært gjerne ha Deres svar til ca. 15. juli. Han sier at tilstandene her ikke er så slem som De muligens tror. For egen regning tillater jeg mig å tilføie De skal bli meget godt behandlet her på alle måter... Dessuten er fram og tebars like langt, med toget 34 timer., med flyvemaskin ca. 10 timer, så det er råd med å forsvinde hvis det ikke passer Dem...",

Fra Göttingen skriver Mimi 21.9.1930 til slektningene på Lagerud: " ...det er søndag morgen, hele huset sover enda, kirkeklokkene ringer, det er en bedårende følelse å sitte her som sin egen herre og ikke skulle renne i firsprang til instituttet. Vi fik en . bevæget første nat på båten.. sjøsyken snertet os alle tre. (Foruten sønnen Gunnar var Mimis kusine, Asgerd Johnson - hennes laboratorieassistent på Tøyen, med på ferden) ... Vi fikk den vakreste innseiling til Kiel i solnedgang, og gjennom kanalen et vidunderlig måneskin.. Lidt mat på jernbanestationen i Hamburg og så sydover gjennom uendelige flater.. indtil åsene om Harz steg op av Lüneburgerheden. Kl. 6 til Göttingen. Goldschmidt + en norsk kjenning på stationen, i bil herfra til instituttet og så videre rett til Frau Wunderlich". (Det var vertinnen i pensjonatet hvor de bodde.) "Siden har livet artet sig som et stadig sprang til og fra instituttet - forresten et deilig stykke vei på den gamle vold... Vi bor i den deiligste gamle by med..

henrivende gamle bygninger nedenfor den gamle fæstnings grenser... I dag skal vi gå os en lang tur "im Walde". Men ellers blir det nok bare om søndagene og lørdag eftermiddag vi kan slå os løs. Om morgnen er vi i arbeid fra kl.9 uavbrudt til kl. 1.-springmarsj hjem til middagen... På instituttet igjen kl. 3, arbeider til kl. 7..så aftensmat og Gunnar iseng."

Sønnen Gunnar forteller at Goldschmidt senior tok seg godt av ham den første tiden. Den siste tiden i Göttingen kom han i tysk skole. Hans mor dro en kort tur tilbake til Norge p.g.a. alvorlig sykdom i familien. Da bodde han hos Goldschmidt i Wagnerstrasse 8. Hver morgen lå en ny liten leke inne i servietten hans ved frokostbordet.

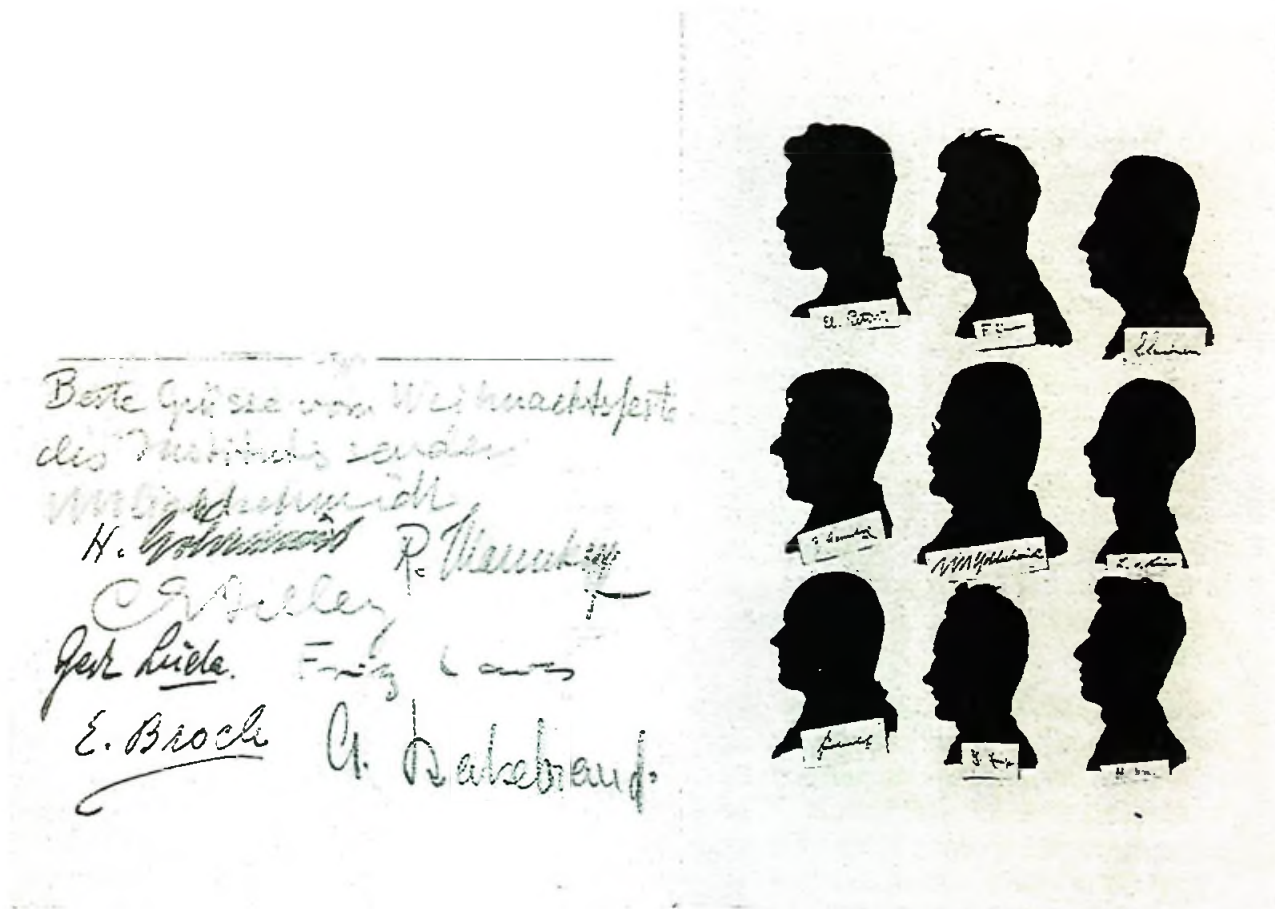
Brevet til Lagerud-folket fortsetter: "Arbeidet hidtil er gått ganske bra - mine elever doctores fra forskjellige kanter av landet er hyggelige mennesker med humør.. Auf wiedersehen, fra Eders Mimi P.S. I aften i "norsk selskap" til Goldschmidt, aftensmat. Oslo radio".

Sent i november får hun i Göttingen en henvendelse fra Mineralogisk-Geologisk Museum i Oslo: "Konfidensielt. Fru Mimi Johnson Høst. Den 10 november 1931 fyller professor W. C. Brøgger 80 år.Undertegnede foreslår at den norske geologstand hedrer den gamle mester ved å få istand et festskrift som tilegnes ham... Festskriftet ...bør inneholde avhandlinger eller artikler av flest mulig, helst alle aktive norske geologer.. Vi tillater oss å anmode Dem om å være med i arbeidet for å gjøre festskriftet så representativt som mulig." Brevet er signert Olaf Holtedahl, Johan Kiær, Jakob Schetelig. Festskriftet ble trykket i Norsk Geologisk Tidsskrift B XII, 1931, uten bidrag fra henne.

Mot slutten av året er hun tilbake i Norge, og Anna Wunderlich sender nyttårshilsen fra Göttingen 30.12.30: "Meine liebe Frau Høst .Wir grussen Sie. Mit dem lieben Gunnar und Ihrer Cousine tausend mal..", og fra VMG den 11.1.1931: "... Mange tak for Deres elskverdige brev av 3.1.og analysene. Deres venlige nytårshilsner og ønsker besvares hjertligst av min far og mig selv, likeledes skal jeg hilse fra alle norske hernede. Jeg studerer netop med

Sammenkomst på Geologisk Museum i Oslo, 29. oktober 1928, i anledning W. H. Zachariasens doktorgrad. Mimi Johnson i hvit frakk i midten mot høyre. Foto: Lily Monsen, Geologisk Museum.

Prospektkort sendt 1932 til Fru M. Johnson Høst fra Mineralogisk Institutt i Göttingen med signaturer og siluetter av kolleger. V. M. Goldschmidt i sentrum (fra før slankeuren).

den allerstørste interesse Deres analyse-tabeller. Vi har i mellomtiden ytterligere forbedret vore optisk-spektrografiske og røntgenspektrografiske indretninger... Jeg takker Dem for alt det utmerkede arbeid, som De har utført ved Deres besøk.. baade ved Deres analyser og ved Deres undervisning av vore medarbeidere.."

I juni 1932 kommer det brev til henne fra Finland: "Årade Fru! Tar mig härved friheten fråga om Ni ville åtaga Eder att utföra för mig en del kvantitativa platinabestämningar.. De platinabestämningar Ni utförde för Dr. Kranck .. har givit oss åtskilligt att tänka på. Åtskilliga år har gått sedan vi sist träffades, men jag minns ständigt mycket väl den sköna vintern jag tillbragte i Oslo, Edert arbetsrum på Töien liksom mitt eget däruppe, och kalkåkningen från Holmekollen samt mycket annat... Hälsningar till Professor Schetelig och andra på Töien, som ännu minnes den tiden jag var där. Högaakningsfullt Eder Pentti Eskola."

Men Mimi har begynt å studere medisin. Hun skriver tilbake: "Staver gård pr. Sandvika, 4.7.1932: ...Ærede hr. professor! Tusen takk for Deres brev av 4/6 som desværre er blit liggende altfor længe ubesvaret, saken er at jeg p.g.a. vanskeligheter med å få noget lønnet arbeide av geologisk art, har funnet det nødvendig å slå inn på et helt annet nytt arbeidsområde, og dette har lagt så sterkt beslag på tid og krefter, at jeg først nu ganske nylig fikk tid til å søke professor Scheteligs tilladelse til å benytte museets laboratorium til evt. pt. Bestemmelser..Riktignok er dette nu tat i bruk som alminnelig kjemisk laboratorium igjen.. Det er mig en glæde.. at jeg kan stå til tjeneste på mit gamle arbeidsfelt, som jeg ikke uten bedrøvelse har måttet forlate...."

Göttingen juleaften 1932: "Kjære fru Høst... Mange tak, baade paa min fars og egne vegne, for de deilige syringer, som De og Gunnar sendte os.. Det har glædet os begge meget at faa denne hilsen...Min far og jeg har det meget bra og vi haaper at aaret 1933 endelig maa bringe den lysning, som alle længter efter." (30.

januar 1933 ble Hitler utnevnt til Rikskansler).

".. Det store mineralogiske institut er i stadig fremgang, takket være den velvilje, som fra alle hold vises institutets og mit arbeide. Men det er ikke let at holde institutets økonomi vedlike, i saa vanskelige tider. Jeg arbeider alt jeg orker (i Oslo har der aldri været andet end ferier for mig, først nu har jeg lært, hva flittig arbeide er.) Her i ... Wagnerstrasse er alt ved det gamle...Gunnar vil ha moro av, at et ekorn (Richard) nu bor hos os om vinteren. Det har rede i badeværelset, og kommer hver ettermiddag paa visit i min fars kontor, hvor det sitter paa sofaen og hører paa radio-konsert..Jeg har forsøkt at avmagre endel i sommer, det har lykkedes mig at bli av med 15 kg... Med de hjerteligste hilsner baade fra min far og fra mig selv (ogsaa Marie ber mig hilse) (Marie Brændingen var VMGs husholderske). Deres ærbødigste V. M. Goldschmidt. Vedlagt et silhuet-kort, som blev presentert mig ved institutets julefest for nogen dager siden. Min silhuet skriver sig fra et billede før avmagringen".

I desember 1933 tok Mimi Johnson 1. avdeling medisin. 1934/35 hospiterte hun ved Harstad sykehus, hvor hennes bror Anton var overlege. Goldschmidt skriver til henne den 23de desember 1934:

"Kjære Fru Johnson Høst og kjære herr Gunnar. Hjertelig takk for det venlige brev av 16de...Det har vært en stor glæde baade for min far og for mig selv at læse det og at se derav, At De og Deres søn har det utmerket. Ogsaa Marie har glædet sig meget over at høre fra Dere begge. Det er imponerende gjort, at De har valgt et helt nyt fag, og med saa fremragende resultat. Jeg synes bare det er synd, at De ikke har kunnet faa bli ved mineralogien og petrografien. For oprigtig talt kan De langt mer av disse fag end de herrer, som nu paa en maatelig maate representerer faget i Oslo. Selv Rosendahl er nu stor "videnskabsmand" takket være nivåforandringer i Oslo. Forhaapentlig lykkes det at faa Barth og Zachariassen tilbake til Oslo i rimelig tid. Det har interessert os i høi grad at læse om Deres virke ved sykehuset og det glæder os at De

aapenbart er like energisk og begeistret for at arbeide, som i den gamle tid paa Töien ... Min far og jeg har det bra. Han har megen glæde av en liten svart grævlinghund, som vi nu har havt halvandet aar. Dessuten gaar mine 2 ekorn frit omkring og holder til paa badeværelset, til underholdning for min far og mig. Jeg har været paa en foredragsreise til Stockholm siste februar. Det var riktig morsomt at se alle mine gamle venner fra de svenske höiskoler, som var kommet fulltallig til mine fordrag. Fra Norge kom ingen..."

Göttingen, Juleaften (1934): "Hjertelig tak for den nydelig blomstergave fra Dem, de pragtfulde syriner som er til meget stor glæde for min far og mig, og som pryder vor spisestue... Det er hyggelig at se, at der er nogen i Norge som mindes os.... Marie har bakt alslags norsk julebakkels og har laget sylte og rul og ribbe i saadanne mængder, at jeg nærer alvorlige bekymringer for helbredstilstanden i julehelgen... Grævlinghunden har i julepresent faaet en Bratwurst. Ekmene har faaet nøtter og kastanjer... Deres hengivne VM Goldschmidt"

Jødehetsen i Tyskland ble tilslutt for sterk for Goldschmidt. Han kom tilbake til Norge og flyttet inn i et hus på Holmenkollen. Der hadde han en kikkert på altanen. Fru Mosse Oftedal fortalte meg at han pleide å trekke henne bort til denne kikkerten og si: "Nu skal vi se på fru Høsts hus!"

3.6.1937 sender han kort: "Fru M. Johnson Høst. Kirkeveien 98, Oslo. Vi ser nettop i kikkerten, at De sitter og læser avisen paa Deres altan (antagelig Morgenbladet), og sender Dem bedste hilsner. Den spektrografiske avdeling ved Geol. Museum. VMG, Kr. Stensvik, L. W. Strock, H. G., T. F. Myhren, Ivar Oftedal".

30.desember 1940 skriver Karen Callisen fra Geologisk museum i København: "Kære Hr. Professor Goldschmidt... fra Mimi Høst havde jeg et lille brev engang i sommer; det glæder mig at hun fik Ende paa sin Examen.. "

Høsten 1940 etablerte Mimi Johnson Høst seg som privatpraktiserende lege på Lillestrøm. Hun fikk bygget hytte nær

broren Karl på "Stølen" i Rennebu. 1975 sluttet hun å praktisere. Hun døde 12.1.1980 og ble begravet på Tanum kirkegård i Bærum.

Litteratur

AGERHOLT, A.C. (1973): Den norske kvinnebevegelses historie. Ny utgave Oslo 1973, 277 s.

BARTH, T.F. & Heinz, A. (1970): Geologisk museum ved Universitetet i Oslo – femti år. Oslo 1970.

BRØGGER, W.C. (1891): [Nekrolog over] Sonja Kovalewski. Skilling-Magazin 1891, 227-230.

BUGGE, C. (1917): Kongsbergfeltets geologi. Norges Geologiske Undersøkelse 82, 272 s.

FALCH-MUUS, R. (1932): Studentene fra 1907. Oslo 1932, s. XXV-XXVII.

GOLDSCHMIDT, V.M. (1914): Om mineralogens oppgaver. Utdrag av tiltredelsesforelesning holdt 28. sept. 1914. Naturen 1914, 321-334.

HESTMARK, G. (1999): Vitenskap og nasjon. Waldemar Christopher Brøgger 1851-1905. Aschehoug, Oslo. 862 s.

MALM, O. (1916): Barneformindskelsen og dens aarsager. Kristiania 1916, 88 s.

MALM, O. (1916): Amund Helland som borger og menneske. I: Festskrift til professor Amund Helland paa hans 70-aars fødselsdag. Kristiania 1916. 253 s.

MASON, B. (1992): Victor Moritz Goldschmidt: Father of modern geochemistry. The Geochemical Society, Special Publication 4, 184 s.

ROSENDAHL, H. (1934): The geology of the Finse district. Proc. Geol. Ass. V. 5. 1934. Facing p. 370.

VOGT, R. (1914): Arvelighetslære og racehygiene. 144 s.

Mimi Johnson Høst i 1932. Det året hun begynte på medisinstudiet.

Bibliografi Mimi Johnson Høst

- 1913 Kongsberg Gruber. De nye sølvfunn. Bergverksnyt, 6, 45-47. Illust. med fotografier. Artikkelen sto også i Aftenposten, søndag 9. mars 1913.
- 1917 En fossil hval fra Rækevik i Jarlsberg og Larvik Amt. Publikasjon fra Hvalfangstmuseet i Sandefjord. Nr. 1. 16 s.
- Kameratklubben [anonym], 4 s. (Forfatterskapet er dokumentert i: Kameratklubben 1912-1937, Oslo 1937, på side 9)
- 1926 Petrografiske undersøkelser av Olaf N. Rove. Oversatt og bearbeidet av T. Barth og M. Johnson. Zusammenfassung in deutscher Sprache. Undersøkelser over norske lerer VI. Statens Råstoffkomité. Publikasjon Nr. 23. 68 s.
- 1928 Lunde G. & Johnson, M.: Vorkommen und Nachweis der Platinmetalle in norwegischen Gesteinen. Zeitschrift für anorganische und allgemeine Chemie 172, 167-195.
- 1932 Foslie, S. & Johnson Høst, M.: Platina i sulfidisk nikkelmalm. Norges Geologiske Undersøkelse 137, 71 s. + 3 tekstfigurer og 5 plansjer.
- Høst, Wilhelmine (Mimi) Johnson. Selvbiografi I: Studentene fra 1907. Biografiske opplysninger samlet til 25-årsjubileet i 1932. Oslo 1932, 189-191.
- 1979 Mimi Johnson Høst: Historien om ei jente som ville til far sin. Kristiansund og Nordmøre Turistforening. Årbok 1979, 36-41. (Selvbiografisk om en 4-dagers vandring alene som 17-åring.)
- Også brukt i: Rennebu Historielag. Årsskrift 1981, 27-33. Med portrett og kort levnetsbeskrivelse av Arne I. Hoem.

Upublisert

- 1912 Johnson, M.: Beskrivelse af de sølvførende gange i Samuel Grubes dyb og deres sidesten. Besvarelse af opgave av 23/25 jan. 1912. Norges Geologiske Undersøkelse Bergarkivet, Rapport nr. 4684.
- 1913 Johnson, M.: En besigtigelse af en del af Vangsgruberne i Kvikne prestegjæld. 13.8.1913. Norges Geologiske Undersøkelse, Bergarkivet, Rapport 254. Hennes eksemplar er stemplet: Sam Johnson, Høiesteretsadvokat.
- 1917 Mimi Johnsons dagbok ført under geologisk kartlegging av kartbladet Finse sommeren 1917. Maskinskrevet i ett bind. I Norsk Bergverksmuseum, Kongsberg.
- Uten år Kart 1:100 000, Finse. Topografi: Finn Quale. Geologi: Mimi Johnson Høst og Halvor Rosendahl. U.å. I Norsk Bergverksmuseum, Kongsberg.
- I Det norske Videnskaps-akademi i Oslo, Årbok 1927, s. 10, står det: "Til trykning ble fremlagt V. M. Goldschmidt, H. Hougen, M. Johnson-Høst. Über die Bildung von Aluminiumhydroxyd bei der Verwitterung basischer Plagioklase in Norwegen. (Fremlagt av V. M. Goldschmidt.) Vil bli trykt i Akademiets Skrifter, mat.-naturv. Klasse." Dette arbeidet finnes ikke i listen over Goldschmidts forfatterskap og ikke blant Mimis etterlatenskaper. I brev av 18.5.1927 til Ellen Louise Mertz ved Danmarks Geologiske Undersøkelse lover hun å sende arbeidet, som er under trykking, så snart det kommer. Trolig er det aldri utkommet.